

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vztah Čechů k islámu a k islámské komunitě v České
republice**

Autor práce: Ivana Galbačová
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: Kombinované studium
Vedoucí práce: Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.
Katedra: Katedra společenských věd

2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce. Dr. Mgr. Lubomíru Pánovi, Ph.D.za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ÚVOD	4
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	6
2 ISLÁM	7
2.1 Korán.....	9
2.2 Mešita a imámové	11
2.3 Islám a lidská práva.....	13
3 HISTORICKÁ ANALÝZA ISLÁMU V EVROPĚ	15
3.1 Středověká Evropa a její obsazení muslimy	15
3.2 Evropa a Turci.....	16
3.3 Střední Evropa a muslimové	17
3.4 Islámské ovlivnění Evropy.....	18
4 SOUČASNÝ ISLÁM V EVROPSKÉ UNII	19
4.1 Život muslimů v EU.....	20
4.2 Bezpečnostní rizika a problematické jevy na území EU.....	23
4.3 Výstavba mešit v Evropě	28
5 ISLÁM V ČESKÉ REPUBLICĚ	31
5.1 Historie islámu v České republice.....	31
5.2 Muslimské organizace v ČR	34
5.3 Život muslimů v ČR.....	38
5.4 Mešity v ČR	43
5.5 Problematika právního postavení muslimů v ČR	48
5.6 Vztah Čechů k islámu a k islámské komunitě	49
5.7 Výsledky průzkumu na názor obyvatel jižních Čech na islám	54
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM PŘÍLOH	65
PŘÍLOHA Č. I – Petice proti výstavbě mešity v Teplicích	66
PŘÍLOHA Č. II – Dotazník ke zjištění názorů obyvatel jižních Čech na islám	67
ABSTRAKT	68
ABSTRACT	69

ÚVOD

V květnu roku 2004 se Česká republika (ČR) stala členem Evropské unie (EU) a od prosince 2007 je rovněž součástí schengenského prostoru. To znamená, že se zrušily administrativní hraniční bariéry se všemi sousedními státy. Padla tak všechna dosavadní omezení pohybu přes státní hranice, a to i pro obyvatele zemí, jež nejsou členy EU a pohybují se, s platným vízem a doklady, nebo i bez nich, na území některého členského státu. Česká republika se tak zařadila mezi vyspělé evropské státy a stala se integrální součástí evropského politického a hospodářského prostoru. Česká republika jako demokratický stát, musí dodržovat humanitární politické postoje a zákonodárství, které je v souladu s imigrační legislativou EU.

K 31. 12. 2008 evidovalo Ředitelství služby cizinecké policie MV ČR celkem 438,3 tisíce cizinců s povolením k pobytu v České republice, kteří tak tvořili 4,2 % populace. Nejčastěji byli zastoupeni občané Ukrajiny (132,0 tisíce, 30,1 % z celkového počtu cizinců) a Slovenska (76,0 tisíce, 17,3 %). Dále následovali občané Vietnamu (60,3 tisíce, 13,7 %), Ruska (27,2 tisíce, 6,2 %) a Polska (21,7 tisíce, 5,0 %).¹

Lze očekávat, že se na našem území bude dočasně zdržovat nebo trvale usazovat stále větší počet cizinců, mezi nimiž bude i určité procento osob z islámského světa. Ne každý příchozí z této oblasti bude dodržovat a ctít kultovní a právní předpisy islámu. Nemalá část těchto příchozích se u nás jistě pokusí vytvořit odpovídající podmínky pro různé formy svého duchovního vyžití. Od liberálního demokratického státu bude očekávat, že jí v tom nebude bránit, pokud nepřekročí určité etické limity a pravidla české legislativy. Česká republika se jinými slovy nevyhne určitému průniku islámu do svého společenského organismu, a tak by se na tuto skutečnost měla připravit po všech stránkách – politické, zákonodárné, vzdělávací, ekonomické a psychologické.

¹ Český statistický úřad, Počet cizinců v ČR [online]. 2009 [cit. 2009-03-04.]. Dostupné na WWW: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu

V poslední době se o islámu hovoří převážně v souvislosti s teroristickými útoky páchanými ve jménu islámu a s problémy komunit novodobých muslimských přistěhovalců do západní Evropy. Objevují se nové otázky nad budoucností Evropy, ve které islám hraje stále silnější roli. Někdo by mohl namítnout, že problém „islamizace Evropy“ se netýká České republiky, která žádné problémy s muslimskými komunitami ani islámským terorismem nemá. Problémy západní Evropy však mohou být pro nás velmi poučné. Je-li řada problémů umělého přistěhovalectví a vykořeněných ghett způsobena evropským modelem sociálního státu, pak bychom měli vidět, jakým směrem se nevydávat, ať už se samotný islám dokáže modernizovat či nikoliv.

Do Evropy ročně přichází statisíce lidí z různých koutů světa, kteří se tu natrvalo usazují. Podobný trend nejspíše čeká i Českou republiku, kam by mělo přijít podle odhadů sociologů v příštích patnácti letech asi třicet tisíc muslimů.² S tím dojde i k nárůstu počtu mešit a žen zahalených šátky. V této souvislosti je třeba si klást otázku, jsme na tuto novou skutečnost v Česku připraveni? A co vůbec o islámu víme? Co víme o muslimech v České republice a jejich životě? Mnoho lidí v ČR dosud nepochopilo, že se otázka islámu týká i jich a zcela jistě se bude týkat i jejich dětí. Problematika soužití Čechů a muslimů, téma islámu, jeho odlišnosti a možnosti sloučení s evropským životním stylem se v poslední době staly aktuální, díky spojování vyznavačů islámu s nejrůznějšími negativními událostmi ve světě.

Pro svou bakalářskou práci jsem si právě proto zvolila téma islámu, respektive vztah Čechů k islámu a k islámské komunitě u nás. Na toto velmi aktuální téma se vedou horlivé diskuse. Jedni islám obhajují, druzí odsuzují, ale většina lidí v mém okolí má o tomto náboženství minimální znalosti. Tato práce by měla posloužit k základní orientaci v daném tématu, k seznámení s islámem a s historickými souvislostmi a k přiblížení života muslimské komunity v Evropské unii a v České republice.

² ZDECHOVSKÝ, T. *Srazí Islám Evropu znovu na kolena?* [online]. 2008. [cit. 2009-03-04.]. Dostupné na WWW: <http://www.christnet.cz/magazin/clanek.asp?clanek=3001>

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je představení islámu a života muslimů v Evropské unii a v České republice, jejich právní a společenské postavení a zjistit názor obyvatel ČR na islám a výstavbu mešit v ČR.

Práce je rozdělena na čtyři části. V první části je popsán islám jako náboženství, co islám znamená, čím a kým se muslimové řídí a jsou zde popsány základní pojmy tohoto náboženství, důležité pro pochopení daného tématu. Ve druhé části se věnuji historické analýze islámu v Evropě, kdy a za jakých okolností se islám dostával do Evropy. Ve třetí části práce je popsána přítomnost muslimů v EU, jejich vliv na společnost evropských států a některé problematické jevy, se kterými se členské státy setkávají. V poslední části této práce jsem se zaměřila na život muslimů v ČR, s jakými problémy se u nás potýkají, jak se obyvatelé ČR staví k výstavbám mešit, jaký je vztah většinové společnosti k této komunitě. Protože jsme součástí multikulturní demokratické Evropy, je důležité, abychom se obeznámili i s historickými okolnostmi, za nichž se ve většině evropských zemí a v České republice islám etabloval.

Součástí mé bakalářské práce je kvantitativní výzkum s využitím standardizovaného dotazníku, který zkoumá názor obyvatel jižních Čech na otázku islámu a na potenciální výstavbu mešity v Českých Budějovicích. Výzkum jsem prováděla u 200 dotazovaných respondentů a výsledky jsou uvedeny ve čtvrté části této práce.

Tato práce popisuje obecnější témata současného západního i islámského pohledu na dějinné i současné vztahy obou kultur a pomůže nahlédnout do vztahu Čechů k islámu a k islámské komunitě u nás. Teoretický podklad této práce tvoří dostupná literatura, která má bezprostřední význam pro dané téma, hlavně v souvislosti s Českou republikou, jako např. publikace Miloše Mendla a kolektivu *Islám v srdci Evropy*, Praha, 2007. Dále bylo využito výzkumných prací a studií z České republiky a veřejných internetových serverů.

2 ISLÁM

Dříve než se budu věnovat přítomnosti islámu na území EU, zaměřila jsem se na krátký přehled informací o islámu. Nejedná se o vyčerpávající souhrn toho, co bylo o islámu napsáno. Tato kapitola slouží spíše k základní orientaci v tématu.

Islám je monoteistické abrahámovské náboženství založené na učení proroka Muhammada, náboženského a politického vůdce působícího v 7. století. Slovo islám znamená „podrobení se“ či odevzdání se Bohu (arabsky Alláh). Stoupenec islámu se nazývá **muslim**, což znamená „ten, kdo se podřizuje Bohu“.

Islám je ucelený způsob života, kde se nečiní rozdíl mezi náboženským a světským a kde všechno podléhá islámské moci a předpisům. Zahrnuje v sobě mnoho náboženských praktik. Obecně jsou muslimové povinni dodržovat pět pilířů islámu, tedy pět povinností, které muslimy spojují ve společenství (vyznání jednoho Boha, modlitba, almužna, půst v měsíci ramadánu, pouť do Mekky).³ Islámské právo (Šaría - cesta) dále vyvinulo tradici různorodých pravidel, která se dotýkají prakticky všech aspektů života muslima i celé společnosti. Zahrnuje například příkazy a pravidla ohledně modliteb, džihádu (svaté války), ale i bankovníctví či konání potřeby. *„Pro muslimy není islám jen systém víry a zbožnosti... Islám představuje spíše život jako celek a jeho pravidla zahrnují prvky občanského a trestního práva a dokonce i toho, co nazýváme právem ústavním.“*⁴

Islámský svět (dar al-islam, dům islámu) lze charakterizovat jako území státu či národů, kde je islám dominantním (majoritním) náboženstvím. Všechny ostatní části světa jsou označeny jako „dar al-harb“, tedy dům války.⁵ Arabové byli pověřeni úkolem získat pro islám všechen lid. Muslimové věří, že je Bůh povolal k tomu, aby na zemi zavedli spravedlivý politický a společenský řád. Základní islámská nauka vyžaduje sjednocenou lidskou náboženskou obec.

³ ISLÁMSKÁ NADACE V PRAZE, Co jest Islám. 2003,

⁴ CARDINI, F. *Evropa a Islám*. Laterza, 2002, s. 11.

⁵ DENNY, F. M. *Islám a muslimská obec*. Prostor, 2003, s. 22

Počet muslimů je 1 až 1,8 miliardy, což z islámu činí po křesťanství druhé největší náboženství světa. Téměř každý muslim je příslušník jedné ze dvou hlavních islámských větví, a to sunnitské (85%) nebo šíitské (25%).⁶ Islám je převládající náboženství v Africe, na Blízkém východě a některých částech Asie. Početné muslimské komunity se nachází v Číně, na Balkáně, ve Východní Evropě a Rusku. Poměrně velkou část muslimů tvoří přistěhovalci v různých částech světa jako je západní Evropa.

Protože jsou muslimové nejrychleji rostoucí komunitou na světě (USA, Evropa, Rusko, Afrika), dá se jen těžko vymezit geograficky. Podle geopolitického vnímání jej můžeme vymezit jako oblast mezi Marokem na západě, Indonésií na východě, Somálskem na jihu a Tureckem na severu. Jednotlivé části tohoto nadnárodního duchovního kolosu jsou však značně rozdílné, ať už bereme v potaz ekonomickou vyspělost, státní zřízení nebo národní identitu. V každé kulturní oblasti existují rozdíly v praktikování víry, na mnohých místech přetrvávají předislámské zvyky někdy i v rozporu se sunitským či šíitským islámem (zvl. v Africe, např. ženská obřízka).

Některé islámské státy patří k nejhudším oblastem světa (např. Súdán, Mauretánie, Bangladéš), jiné zase k těm nejbohatším (např. Saúdská Arábie, Katar, Bahrajn, Spojené arabské emiráty). Většina muslimských zemí jsou republikami autokratického typu (např. Egypt, Tunisko, Sýrie), některé jsou monarchiemi, opět absolutistického typu (např. Saúdská Arábie, Bahrajn, Jordánsko, Maroko). Patří mezi ně i demokratické státy (např. Albánie). Z národnostního hlediska lze rozdělit islámský svět na arabský a nearabský. V Evropě bychom k islámskému světu mohli přiřadit Albánii a Bosnu a Hercegovinu, kde muslimové tvoří početnou komunitu. Tyto země lze označit za nábožensky umírněné. Zcela opačný stav nastal v západní Evropě, kde se počet muslimů začal výrazně zvyšovat až po druhé světové válce. Jedná se většinou o přistěhovalce z bývalých kolonií a o uprchlíky.

⁶ SPENCER, R. *Islám bez závoje*. Triton, 2006, s. 45.

Islám nemá jinou ústřední autoritu než **Korán**, svatou knihu. *„Korán učí, že Bůh stvořil nebe i zemi, že je jediný a nestvořený, že jeho rozhodnutí vykonávají andělé a s lidmi komunikuje prostřednictvím prorockého vnuknutí. Bůh dávným prorokům svěřil poselství spravedlnosti, milosrdenství a posledního soudu, po němž bude následovat spasení v ráji pro věřící a ohnivé zatracení v pekle pro nevěrce.“*⁷

2.1 Korán

Korán je základní knihou islámu. Je to veršovaná sbírka božích sdělení věřícím. Skládá se ze 114 súr (skladeb - ty se dělí na jednotlivé áje, verše, kterých je 6236). Korán nemá žádnou pevnou strukturu, plynulý „příběh“, některá témata se zde opakují několikrát. Muslimové věří, že Bůh, prostřednictvím archanděla Gabriela, Muhammadovi nadiktoval Korán, který společně se sunnou (Muhammadovy činy a slova) považují za základní prameny islámu.⁸

*„Korán je posledním zjeveným slovem Božím a základním pramenem islámské nauky a práva. Korán pojednává o základech víry, morálce, historii lidstva, bohoslužbě, vědě, moudrosti, vztazích mezi Bohem a člověkem a lidských vztazích ve všech ohledech. Důležitým obsahem posvátného Koránu je úplné učení, na němž může být vybudován dokonalý řád sociální spravedlnosti, ekonomiky, politiky, zákonodárství, právní vědy, zákona a mezinárodních vztahů.“*⁹

Korán také řeší, co je pro muslimy v islámu dovoleno a co je zakázáno. *„Snaha učinit islám celistvým způsobem života vede muslimy ke všeobecnému dualismu, který řídí ortopraxi při posuzování chování i věcí: co je dovoleno (halál), co je zakázáno (harám). Základní poučení o tom, co Bůh dovolil a co zakázal, obsahuje Korán a sunna.“*¹⁰

⁷ DENNY, F. M. *Islám a muslimská obec*. Prostor, 2003, s. 66.

⁸ KORÁN, přeložil I. Hrbek, 1972, 50 s.

⁹ ISLÁMSKÁ NADACE V PRAZE, *Co jest Islám*. 2003,

¹⁰ DENNY, F. M. *Islám a muslimská obec*. Prostor, 2003, s. 138.

Nejběžnější každodenní starostí je pro muslimy jídlo. Zakázané je vepřové maso, krev, alkoholické nápoje, zdechliny. Dále sem patří hmyz, obojživelníci, zvířata se špičáky a ptáci s pařáty. Úvahy o tom, co je halál a co harám, se týkají také bohoslužby, manželství a rozvodu, sexuálního života, oblékání, nošení šperků, používání voňavek, etikety a mezilidských vztahů, správného používání toalet, sportování a zábavy, obchodních záležitostí, vztahů s nemuslimy a mnoha dalších věcí.

Korán je pro muslimy základním vodítkem pro život. Téměř všichni muslimové ho považují za doslovnou a věčnou pravdu, včetně částí, kde nabádá k násilí. Existují liberální muslimové, kteří chápou výzvy Koránu k boji jako výzvu k vedení duchovního boje proti hříchu a pochybení, ale je těžké je nalézt. Podle Roberta Spencera¹¹ liberalismus ani modernismus nevtrhly do islámské obce ve významnější míře a ani neměly žádný obecný vliv na způsob, jakým si průměrný muslim vykládá Korán. Neexistuje žádný nejvyšší islámský učitel, který by mohl muslimům a světu říci, co islám je a co není.

Korán je páteř vzdělání v muslimských školách a na muslimských univerzitách. Hlavním zdrojem financování knihy Koránu je ropné bohatství Saudské Arábie. Tamní královská rodina financuje ročně vydání asi 30 miliónů výtisků. Distribuce se zaměřuje na ohromnou síť mešit, muslimských společností nebo velvyslanectví islámských zemí. Objednáte-li si Korán na internetu (FreeKoran.com), dostanete ho zdarma za pár týdnů. Saudská královská rodina nepodporuje ale jenom šíření svaté knihy. Financuje také literaturu, jež představuje její striktní výklad. V rámci islámského světa zvyšuje autoritu učení, prohlubujícího propast mezi muslimy a zbytkem populace. Například tradiční výklady dávaly důraz na ty pasáže z Koránu, jež chápou křesťanská evangelia nebo židovskou tóru jako plnohodnotná Boží zjevení a cestu ke spasení. Pod vlivem Saudů se ale šíří jiné učení, podle kterého je zjevení proroka Mohameda konečné a od chvíle, kdy nastalo, přestaly být jak křesťanské, tak i židovské svaté spisy cestou ke spasení.¹²

¹¹ SPENCER, R. *Islám bez závoje*. Triton, 2006, s. 24.

¹² RAUS, D. *Bible versus Korán*, [online]. Český rozhlas 6, 2008, [cit. 2009-04-03]. Dostupné na WWW: http://www.rozhlas.cz/cro6/internet/_zprava/412088

2.2 Mešita a imámové

Mešita (masdžid) je budova, která primárně slouží muslimům k uctívání Alláha. Z původního ideálu, že mešita musí být tak velká, aby pojala při páteční modlitbě všechny věřící z okolí, se vyvinul i její sekundární význam, kdy se stává pro muslimy společenským centrem dané oblasti či městské čtvrti. Mešita je pro muslimy nejen náboženským, ale i společenským centrem. Kromě toho má i vzdělávací a politickou funkci.

Prvním předpokladem pro vybudování mešity je vhodné umístění. Hlavní prostranství určené k modlitbě musí ležet tak, aby věřící byli obráceni směrem k Mekce. Vedle mešity nebo na ní je minaret, z něhož se zpěvným hlasem svolává k modlitbě. V dnešní době mohou být velké, moderní mešity vybaveny řadou dalších zařízení, které umožňují jejich klientům poskytovat další služby. Obvyklá je stála zdravotní služba či knihovna. Tradičně bývá udáváno, že mešita slouží také k odpočinku, což bývá spíše chápáno ve smyslu poskytnout odpočinek poutníkům.

Islám nařizuje oddělení prostor pro muže a ženy, v ideálním případě je prostor pro ženy až za prostorem pro muže. Větší mešity mají zpravidla zvláštní místnosti pro každé pohlaví. Ženy se nemusí účastnit ani páteční modlitby, ale neklade se jim v účasti překážka. Na děti je z tohoto hlediska pohlíženo jako na ženy. Pro muže je účast na páteční modlitbě povinná. Pohled na přístup nemuslimů do mešit je komplikovaný a nejednotný, většina výkladů šaríi se však přiklání k možnosti návštěvy nemuslimů v mešitě. Výklady vychází z Koránu, který se problematice věnuje jen zběžně a to ne zcela jasným způsobem. Obecně platí (resp. v historii platilo), že by nemuslim měl mít pozvání od muslima, anebo nějaký závažný důvod k návštěvě mešity.

Každý dospělý muslim se musí pětkrát denně pomodlit - modlitba před svítáním, v poledne, odpoledne, po západu slunce a v noci. Mešita by měla muslimům umožnit páteční modlitbu. Další modlitbou, která zasahuje do života muslima, je pohřební modlitba. Tu za zesnulého koná jeho rodina spolu s **imámem**.

V Evropě se první mešity objevily v době islámské expanze do Španělska a Francie, do jihovýchodní Evropy se pak dostaly díky Osmanské říši. Ve 20. století se rozšířily po celé západní Evropě a po pádu železné opony se dostaly i do východní Evropy. V USA byly první mešity postaveny v 19. století, avšak drtivá většina jich byla postavena až po roce 1970.¹³ Koncem 20. století vzniklo značné množství mešit, jejichž primární cíl je politický. Objevil se trend využívat mešity k politickým cílům pomocí jejich vlivu na místní komunitu. Tento trend, ačkoli je v rozporu s tradicí, posvětily církevní autority a není na něj nahlíženo jako na krok, který by byl v rozporu s Koránem ani jinými principy islámu. V této souvislosti je nejčastěji zmiňována Saudská Arábie, která investovala mnoho peněz do staveb a rekonstrukcí mešit mimo své území. Tato myšlenka se poprvé objevila ve snaze přiblížit křesťanskou civilizaci a civilizaci islámu a cílem této snahy bylo podporovat mír především v oblasti Blízkého východu. Této snahy však využili také extrémisté, kteří mešity a islám využili k získání většího vlivu.

Modlitbu vedou jmenovaní vůdci (imámové). Ve státních mešitách pro jejich jmenování existuje soubor pravidel, v soukromých jsou zpravidla voleni komunitou. Imám je pro danou komunitu nejvyšší autoritou v otázkách víry. Imámové mají absolutní volnost v tom, jakým způsobem budou komunitu směřovat. Tato volnost způsobila vznik obrovských rozdílů, kdy některé mešity podporují mírové snahy a druhé podporují extrémisty. V některých případech byly mešity přímo zapleteny do teroristických útoků a to nejen obecnou podporou terorismu, ale i přímým spojením s konkrétními teroristickými akty.¹⁴ Naproti tomu se stavba mešit v neislámském světě stává stále častěji záležitostí, u které prosazení či neprosazení stavby nové mešity je zpravidla rozhodováno s ohledem na politické cíle.

¹³ KŘIKAVOVÁ, A. *Islám, ideál a skutečnost*. Praha : Baset, 2002. s. 270.

¹⁴ KALÁB, M. *Saudská Arábie vyváží terorismus do Kanady*, [online]. Britské listy, 2004. [cit. 2009-04-01]. Dostupné na WWW: <http://www.blisty.cz/art/19158.html>

2.3 Islám a lidská práva

Muslimové tvrdí, že islám je tím nejspravedlivějším a nejhumánnějším společenským uspořádáním, jaké kdy existovalo, existuje a může existovat. Toto tvrzení se zdá být pro „západního“ člověka velmi absurdním, neboť z našeho pohledu vidíme mnoho závažných problémů a nedostatků v islámském světě, a především právě v oblasti lidských práv. Ať už je to postavení žen v muslimské společnosti, postavení vyznavačů jiných náboženství nebo otázka svobody v kulturním životě. Muslimové tvrdí, že veškerá lidská práva jsou obsažena v Koránu a v šarí‘y.

Islámská nadace v Praze vydala Wamy sérii o Islámu – Co jest Islám?¹⁵, kde se hovoří i o lidských právech v islámu. *„Když mluvíme o lidských právech v Islámu, myslíme tím ve skutečnosti, že tato práva byla potvrzena Bohem, a žádné zákonodárné shromáždění nebo vláda na světě nemá právo nebo moc přidávat nějaké dodatky nebo pozměňovat práva potvrzená Bohem. Nikdo nemá právo je zrušit nebo pozastavit. Charta a proklamace a rezoluce Spojených národů se nedají srovnávat s právy potvrzenými Bohem; protože to první nelze použít na každého jedince, zatímco to druhé lze použít na každého věřícího.“*

Kdybychom se chtěli podrobněji podívat na lidská práva v islámu, jako prvním a zásadním problémem je např. „rovnocenné“ postavení ženy v islámu. Svědectví ženy má jen poloviční hodnotu než svědectví muže. Žena muslimka si nesmí vzít nemuslima, muž ano. Žena nesmí vycházet z domu, studovat a pracovat bez povolení manžela nebo mužských příbuzných. Korán neposkytuje ženě dostatečnou ochranu před znásilněním. V zákonech šarí‘y neexistuje žádné jasné vymezení tohoto zločinu a zákony o důkazech stanoví, že znásilnění může být dokázáno svědectvím čtyř očitých mužských svědků, kteří byli u činu samotného.¹⁶ Jinými slovy, dokázat znásilnění je téměř nemožné. Není překvapující, že ženy, které se staly obětí znásilnění, byly podle zákonů šaría obžalovány z cizoložství. A trest: sto ran bičem nebo stále praktikované kamenování.

¹⁵ ISLÁMSKÁ NADACE V PRAZE, *Co jest Islám*. 2003,

¹⁶ KORÁN, přeložil I. Hrbek, 1972, s. 523.

Jedním z aktuálních problémů naší současnosti jsou případy vražd ze cti, kdy je vlastními příbuznými zabita „neposlušná“ žena, která např. odmítne dohodnutý sňatek, baví se s cizími muži, chce se rozvést atd. Tyto případy známe ze zemí střední, východní a jižní Asie (Bangladéš, Blízký východ, Jordánsko, Turecko atd.), ze severní a východní Afriky, zejména Egypta a Ugandy. Avšak tyto vraždy nejsou již jen výsadou islámských zemí, je to problém, který dávno překročil hranice Evropy. S vraždou ze cti se setkáváme i v zemích jako je Itálie, Velká Británie, Německo.¹⁷

Zcela rozdílné chápání lidských práv v islámu se ukazuje v pohledu Koránu také na nevěřící nebo homosexuály. Muslim, který přestoupí z islámu na křesťanství, nebo jiné náboženství spáchal hrdelní zločin a zaslouží si smrt. Podle aktuálních informací z 16. 4. 2009¹⁸ v posledních týdnech homosexuálové v irácké metropoli Bagdád žijí v atmosféře hrůzy. "*V posledních několika týdnech bylo v Bagdádu zabito 25 mladíků a dospělých mužů, protože byli gayové nebo se to o nich předpokládalo,*" napsal britský server BBC News s odvoláním na informace organizace Amnesty International (AI). Příslušníci radikálních šíitských milicí na ně zahájili doslova hon a bez milosti je vraždí.

Hlavním prvkem, který spojuje všechny muslimy je víra v islám, který je pro muslima uceleným způsobem života. Islám, prostřednictvím Koránu, určuje muslimům jasná pravidla jak náboženská, společenská, ale i právní. V Koránu jsou podle muslimů obsažena i všechna lidská práva, právě u kterých z našeho pohledu vidíme mnoho závažných problémů, jako např. postavení žen, pohled na nevěřící nebo na homosexualitu, otázka kulturní svobody. Náboženským a společenským centrem je pro muslima mešita, kde nejvyšší autoritou v otázce víry je imám. Ač v různé míře praktikované, náboženství přináší základní světonázorovou orientaci výrazně odlišnou od českých hodnot, morálky a způsobu života.

¹⁷ KOŠULANOVÁ, P. *Vraždy ze cti*, [online]. Amnesty international ČR, 2006. [cit. 2009-02-11]. Dostupné na WWW: <http://www.amnesty.cz/svaw/typy-nasili/vrazda-ze-cti.htm>

¹⁸ LOSKOT, T. *V Bagdádu vypukl hon na homosexuály*. [online]. Novinky.cz, 2009. [cit. 2009-04-16]. Dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/166438-v-bagdadu-vypukl-hon-na-homosexualy.html>

V této kapitole jsem se zaměřila na obecné poznání islámu jako náboženství, na jeho geografické vymezení, na základní strukturu islámu a muslimského života, na to, čím se muslimové řídí, jaké jsou jejich zásady a pravidla. Jsou zde vymezeny základní pojmy důležité k pochopení daného tématu.

3 HISTORICKÁ ANALÝZA ISLÁMU V EVROPĚ

Jak již bylo v úvodu řečeno, dnešní a budoucí přítomnost islámu na evropském území a na území České republiky, nelze plně pochopit bez znalosti historických vztahů mezi západní a islámskou civilizací, a hlavně bez znalosti toho, jak se pozice islámu v Evropě vyvíjela.

Vzhledem k povaze svého raného historického vývoje byl islám téměř od počátku nejen souborem věroučných, kultovních a etických zásad, nýbrž i stále podrobněji rozpracovávanou státoprávní doktrínou a ideologií. Obsahoval zřetelnou politickou teorii, která mj. vymezovala postavení islámské obce (později státu-chalífátu) vůči neislámskému okolí. Základní tezí této teorie bylo dělení světa na „příbytek islámu“ (dár al-islám) a „příbytek války“ (dár al-harb).

3.1 Středověká Evropa a její obsazení muslimy

Roku 636 na území severní Palestiny u řeky Jarmúk (levý přítok Jordánu) muslimové pod vedením Umara ibn al-Chattába zvítězili nad silnou byzantskou armádou a v následujících dvou letech ovládli Damašek, v roce 638 dobyli Jeruzalém a do roku 641 ovládli celou Sýrii, Palestinu a Egypt. Své zájmy ve Středomoří obrátili směrem k severoafrickému pobřeží a postupovali až na území dnešního Maroka. Za sto let od Muhammadovy smrti (632) již islámská říše sahala od Pyrenejí k Himálaji. V dalších osmi letech si muslimové vybojovali Kypr, Libyi, obsadili velkou část Arménie, pronikli ke Kavkazu a rozšířili muslimskou vládu až po Írán, Afgánistán a indický subkontinent.¹⁹

¹⁹ ARMSTRONGOVÁ, K. *Islám*, Praha, Slovart, 2008, s. 63-67.

Muslimská noha poprvé vstoupila na evropskou pevninu roku 711, kdy se průzkumný oddíl dynastie Umajjovců pod vedením Táríka Ibn Zijáda vylodil u mysu, kde se nacházelo skalisko zvláštního tvaru, které bylo pojmenováno Dlabal Tárík (Táríkova hora – odtud španělská zkomolenina Gibraltar). Na Pyrenejském poloostrově se tamější románské iberské obyvatelstvo rádo zbavilo útlaku germánských Gótů a dvojnásob to platilo o místních Židech, kteří s postupujícími muslimy aktivně spolupracovali. Tak byl položen základ příští 800 let trvající přítomnosti islámu na území dnešního Španělska. Tato oblast vešla ve známost pod názvem Andalusie (z arab.-země Vandalů) a na několik století se stala vůbec nejvyspělejší částí evropského kontinentu. V 8. století pronikali muslimové do nitra Francké říše, v 9.-11. století díky posílené námořní moci se zásadněji dostali do jižní Francie a odtud až na území dnešního Švýcarska.²⁰ Dále muslimové v 7.-8. století obsadili Kypr, po něm Krétu, Sardinii a Maltu. Nejvýznamnější muslimskou državou však byla Sicílie a Kalábrie. Ve 14. století zabrali osmanští Turci Slovany osídlené oblasti Balkánu a vojska sultána Murata I. pronikla do bulharských nížin.

3.2 Evropa a Turci

V 16.-17. století Evropa začala řešit nový fenomén, označovaný jako „turecké nebezpečí“. V roce 1453 padl do rukou Turků Konstantinopol (Istanbul) a v 16. století tehdy uherské město Bělehrad. Na západě pokračovaly osmanské armády v dobývání Evropy a v 30. letech 16. století se dostali k branám Vídně.²¹ Osmanská říše se stala regulérním evropským státem. Tehdy dosáhla svého vrcholného rozkvětu, zažila kulturní renesanci a byla na vrcholu své politické a hospodářské moci. Evropa, jejíž identitu si stále nikdo nepředstavoval jinak, než v západokřesťanské dimenzi, se utápěla v nejednotě a intrikách. Rozháraná a soupeřící Evropa tehdy umožnila muslimským Turkům proniknout až do jejího středu. Uhry jako celek zůstali pod jejich nadvládou (roku 1541) nejméně dalších 150 let. Mezi území, která trvale nebo alespoň dočasně spravovali, patřilo i celé jižní Slovensko. V 17. století již Osmanská říše nedosahovala žádných územních zisků a v průběhu 18. století začala očividně slábnout. Teprve během balkánských válek (1912-1913) a první světové války neslavně skončily dějiny kdysi mocné Osmanské říše.²²

²⁰ MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B. *Islám v srdci Evropy*. Praha, 2007, s.19-23.

²¹ ARMSTRONGOVÁ K. *Islám*, Praha, Slovart 2008, s. 160.

²² MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B. *Islám v srdci Evropy*. Praha, 2007, s. 39-55.

3.3 Střední Evropa a muslimové

Už během 17. století se v Německu a Rakousku usazovali jednotliví obchodní agenti muslimského vyznání, muslimští cestovatelé nebo dobrodruzi, kteří se zde oženili, ale také zajatci, kteří se na křesťanském území „přizpůsobili“. Zůstalo zde mnoho vojáků a členů vojenského personálu (kuchařů, stanařů, členek početného harému, otroků atd). V průběhu 18. století navázal Berlín s Istanbulem diplomatické styky provázené vzájemně výhodnou hospodářskou spoluprací a výměnou vojenských zkušeností. V 19. století se v německých městech začaly objevovat skromné mešity, v Berlíně byl roku 1866 založen muslimský hřbitov a při něm byla zřízena mešita. Německo posílilo své styky s Istanbulem a učinilo je jedním z pilířů své zahraniční politiky a mocenského soupeření s Francií a Británií.²³

Za první světové války počet muslimů několikanásobně vzrostl díky zajatým vojákům (muslimové z Kavkazu, mezi Brity byli muslimové z indického subkontinentu, na francouzské frontě padli do zajetí Senegalci, Maročané a Alžírčané). Mnozí z těchto zajatců v Německu zůstali. Nejucelenější muslimská komunita sídlila v Berlíně. Ta počátkem dvacátých let 20. století vybuodovala ve čtvrti Wilmersdorf mešitu, která funguje dodnes.

Nový příliv muslimů do Německa přinesla až druhá světová válka a to z řad asi milionu zajatých sovětských vojáků. Přibližně čtvrtina z nich se rozhodla s Třetí říší spolupracovat. Mezi „přeběhlíky“ bylo i mnoho muslimů. V prvních letech po válce se ze SSSR a balkánských zemí podařilo odejít na území Německa několika stovkám muslimů, kterým hrozil trest za kolaboraci s nacisty. Ti, spolu s „německými“ muslimy, vytvořili základnu příští muslimské komunity v SRN. V roce 1951 založili *Duchovní správu pro muslimské uprchlíky ve Spolkové republice Německo*, která funguje dodnes. V první polovině 60. let byly podepsány dohody o dočasném přijetí značného množství pracovních sil z Turecka do SRN. Smlouvy původně předpokládaly pracovní poměr na dobu určitou, ale vývoj si vyžádal, že už téměř půl století se v Německu usazují tisíce „gastarbeiterů“ muslimského vyznání. Podobné smlouvy měla SRN s Jugoslávií, odkud odcházeli za prací do Německa také bosenští Muslimové.²⁴

²³ MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B. *Islám v srdci Evropy*. Praha, 2007, s. 60-61.

²⁴ MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B. *Islám v srdci Evropy*. Praha, 2007, s. 64-65.

3.4 Islámské ovlivnění Evropy

Pokud se na toto téma díváme historicky, nemůžeme přehlédnout skutečnost, že od raného středověku, konkrétně od roku 711, kdy arabské armády překročily Gibraltarskou úžinu, je islám na našem kontinentě trvale přítomen. Islámská kultura za těchto uplynulých 13. století trvale působila na křesťanskou Evropu a v některých obdobích to byl vliv velmi podstatný, ať v oblasti materiální či duchovní. Islámská kultura zachovala a křesťanské Evropě zprostředkovala odkaz antické filosofie, který pak stimuloval evropskou renesanci, přinesla rozvoj přírodních věd, především matematiky, astronomie a lékařství na našem kontinentě.

Podle Mendla a Ostřanského²⁵, výrazný zlom v ovlivnění Evropy přinesla hospodářská krize vyvolaná prudkým zvýšením cen ropy po arabsko-izraelské válce v říjnu 1973. Evropské země tehdy zastavily dovoz pracovních sil, umožnily však spojování rodin. Za muži přijely manželky a děti. Rodiny začaly žít podle možností způsobem života, na jaký byly zvyklé v původní vlasti. Vznikly muslimské restaurace, kavárny a řeznictví s islámsky čistou nabídkou (halál), ženy se oblékaly podle zásad muslimské kultury a také muži začali ctít a dodržovat tradiční zvyky. V místech soustředění muslimů byly zřízeny mešity a ujímal se rytmus života, jaký požaduje islám. Zlom podpořila i ta skutečnost, že 70. léta oproti evropskému rozvolňování tradičních hodnot postmodernou přinášela v muslimských společnostech naopak utužování přísné kázně příkazů a zákazů.

Přítomnost muslimů v politických dějinách Evropy je příkladem civilizačního prolínání. Jak vidíme, islám v Evropě není novodobou záležitostí, ale součástí Evropy je již od 8. století. Muslimové postupně pronikali do Španělska, Francie, Švýcarska, na řecké a italské ostrovy až do oblastí Balkánu. V 16. století osmanské armády obsadily Uhry a Osmanská říše se stala evropským státem. Počet muslimů v Evropě a v Německu se zvýšil díky první a druhé světové válce a přijetím pracovních sil z Turecka a z bývalé Jugoslávie.

²⁵ MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B. *Islám v srdci Evropy*. Praha, 2007, s. 64-65.

Obousměrný tok hodnot se neomezoval pouze na hospodářskou spolupráci a obchodní výměnu. Uskutečňoval se i v rovině kultury a myšlení a Evropa průběžně reagovala na kulturní podněty z islámské strany. Hodnotit, zda byl tento vývoj pozitivní či negativní pro tu kterou civilizaci, nelze zcela objektivně. K tomu je zapotřebí analyzovat a zhodnotit toto kulturní prolínání, jaké mělo podoby, jaké byly a jsou jeho důsledky a jak ho vnímala (vnímá) sama dotyčná civilizace.

4 SOUČASNÝ ISLÁM V EVROPSKÉ UNII

Jedním z důležitých rysů současného islámu je jeho rostoucí přítomnost v západních zemích: v Evropě, ve Spojených státech, v Kanadě a v Austrálii. Na těchto místech má islám značný počet vyznavačů. Například v Anglii a ve Francii můžeme svolávání k modlitbě slyšet společně s kostelními zvony a atmosféra celých čtvrtí se viditelně proměňuje. Protože i Česká republika je součástí EU, je důležité vědět, jak muslimové v EU žijí, jak početná komunita se zde nachází, jaké problémy mají členské státy EU s touto komunitou v rámci integrace do většinové společnosti.

Chceme-li se pokusit přehledně utřídit přítomnost muslimů v dnešní kulturně pluralitní Evropě, nejjednodušší vodítko zatím stále nabízejí zeměpisná a historická kritéria. Podle Kropáčka²⁶ můžeme rozlišit tři rozsáhlé okruhy. Nejstarší a početně nejsilnější je soubor muslimských seskupení na území Ruské federace, dosahující dnes podle odhadů až 20 milionů věřících, soustředěných zvláště na severním Kavkazu a na Volze. Následují komunity muslimů na Balkáně, kde se islám rozšířil v době expanze Osmanské říše. Dnes se k němu hlásí asi 15 milionů domácích obyvatel, kteří kdysi z různých podnětů konvertovali. Nejmladší, třetí okruh se ustavil až po druhé světové válce, a to přistěhovalectvím do prosperujících zemí, z nichž většina dnes patří ke staré „patnáctce“ Evropské unie. Odhady počtu jeho vyznavačů se pohybují kolem 15 milionů se zřejmou tendencí dále růst.

²⁶ KROPÁČEK, L. *Islám v Evropě obohacení, nebo nebezpečí?* Praha. Centrum pro ekonomiku a politiku, 2006, s. 41.

Ustavovali jej nejprve muži přicházející z vlastní volby nebo v organizovaných nábořech na pracovní kontrakty do Evropy. Od 70. let za nimi přijížděly a usazovaly se ženy a děti. Dnes už leckde na někdejší imigranty navazuje až třetí generace, která svou identitu spojuje v různé podobě a míře s novou, evropskou vlastí. Vyznačené okruhy se navzájem neizolují. V Evropské unii jednoznačně převažuje třetí typ.

Muslimové jsou druhou největší náboženskou skupinou v mnohonáboženské společnosti EU. Muslimové žijící v EU jsou značně rozmanitou směsí různých etnik, jazyků, sekulárních a náboženských trendů, kulturních tradic a politických přesvědčení. Převažují mezi nimi muslimové pocházející z Turecka, severní Afriky, Středního Východu, Pákistánu, Bangladéše a bývalé Jugoslávie.

V Evropské unii není ve vztahu k islámu jednotná legislativa. Islámské právo nemá veřejnoprávní uznání. Šaría je uznávána v Řecku, kde si muslimové mohli zvolit, podle čeho uspořádají své poměry (zda dle šaría nebo občanského zákoníku).

4.1 Život muslimů v EU

Na území Evropské unie, čítající přes 450 miliónů obyvatel, dnes žije až 20 miliónů muslimů. (Pro srovnání – v téměř 300 miliónových Spojených státech žije muslimů zhruba 3 milióny.) Díky imigraci a počtu narozených dětí se nejpozději do roku 2025 muslimská populace v zemích současné Evropské unie zdvojnásobí.²⁷

Muslimové jsou v EU nejvíce zastoupeni v níže uvedených státech. Předložené statistické údaje je nutné přijímat značně opatrně, neboť jednotlivé státy nemají k dispozici přesnější informace o počtu muslimů na svém území. Sběr těchto dat je obecně pokládán za nevhodný, nebo je dokonce zakázán (např. ve Francii).

²⁷ POJAR, T. *Nebezpečím není islám, ale islamismus*. Centrum pro ekonomiku a politiku, *Islám v Evropě obohacení, nebo nebezpečí?* 2006, s. 28.

Počty muslimů v jednotlivých zemích uvádí zpráva Ministerstva vnitra ČR z roku 2006.²⁸

Francie - 5 milionů muslimů tzn., každý dvanáctý obyvatel tohoto státu je muslim

Německo - 3,2 milionů muslimů

Spojeném království - 2 miliony (téměř polovina z nich se již narodila v Británii).

Itálie - 900 tisíc až 1 milion

Španělsko - 1 milion muslimů, v roce 1992 zde žilo 250 tisíc stoupců islámu

Nizozemsko - 944 tisíc muslimů, počet zde stoupá přibližně o 30 až 40 tisíc osob/rok

Belgie - 410 tisíc muslimů, vesměs imigrantů, údaj je považován za silně podhodnocený

Rakousko - 339 tisíc muslimů, skutečný počet je však nepochybně vyšší

Švédsko - 400 tisíc muslimů

Dánsko - 220 tisíc muslimů

Muslimové žijí také v dalších členských státech Unie, jejich počet v těchto zemích je však výrazně nižší. Obecně platí, že se počet muslimů neustále zvyšuje, a to zejména díky imigraci, vysoké porodnosti a v neposlední řadě též díky konverzí k islámu. Další nárůst počtu muslimů by pro EU znamenalo její rozšíření o balkánské země, respektive o Turecko s přibližně 70 miliony obyvatel. V Německu a Velké Británii jsou muslimské komunity sice početné, ale etnicky odlišné od těch, které se objevují ve Francii. Němečtí a britští muslimové mají zpravidla nearabské kořeny a etnicky jsou to v prvním případě převážně Turci a ve druhém případě Indové a Pákistánci. Naopak ve Francii je imigrace výrazně arabská a především maghribská, tedy pocházející ze severoafrických arabských zemí.

Dnes žije na území Německa 3-4 miliony muslimů, kteří se soustřeďují zejména ve velkých průmyslových centrech (Kolín nad Rýnem, Frankfurt nad Mohanem, Mnichov, Stuttgart, a hlavně Berlín). V hlavním městě žije nejvíce muslimů ve čtvrtích Kreuzberg a Neuköln, které se, po pádu berlínské zdi v roce 1989 a sjednocení země o rok později, rázem octly v samém centru města. Přítomnost muslimů s jejich specifickým způsobem života (oděv, hudba, kuchyně, tržiště, politická hesla na zdech) je v těchto čtvrtích vidět na každém kroku.

²⁸ HOŘEJŠÍ, M. Projevy radikálního islamistu v EU, [online]. Odbor bezpečnostní politiky MV, 2008. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW:

<http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2006/07/bpislam.pdf>

V Německu a Británii je prokázáno, že část imigrantů podléhá propagandě radikálních stoupců islamismu a může se zaplést do sítí mezinárodního terorismu. Mnozí političtí protagonisté radikálního islamismu se usadili v Londýně, označovaném proto sarkasticky za Londonistán. Ve Francii se nachází většina přistěhovalců pod přímým nebo nepřímým náboženským, ideologickým, finančním a politickým vlivem rozmanitých formací radikálního islamismu. Islám se tu stal nejen úzce etnicko-náboženskou otázkou, ale přináší rovněž problémy historické, ekonomické, společenské a ideologické povahy. Hloubka a vřelost vztahu k náboženskému jádru islámu se přirozeně podle jednotlivých skupin, rodin i jednotlivců značně liší. Například z 5 milionů muslimů ve Francii se pravidelně účastní páteční modlitby prý asi jen čtvrt milionu. Podle průzkumů z počátku 90. let nejméně praktikujících bylo mezi Alžírany (29%), zatímco u muslimů z černé Afriky číslo dosahovalo až 65%.²⁹

Přistěhovalci i jejich potomci se často považují za občany zemí Evropské unie pouze formálně, nikoli kulturně nebo sociálně. Rodiče a prarodiče těchto mladých muslimů byli jen přistěhovalci. Oni se však narodili již v hostitelských zemích, které by měly být jejich domovy. Ale řada z nich se nezapojuje do pracovního trhu a do společnosti snadno a dobře, mnohým se to nedaří vůbec. A ti, kteří náhodou uspěli ve dvojí integraci pracovní a společenské, nikdy zcela neztrácejí pevně zakořeněný pocit nejistoty ohledně své identity.

²⁹ MÜLLER, Z. *Tyranská menšina terorizuje okolí*. Centrum pro ekonomiku a politiku, *Islám v Evropě obohacení, nebo nebezpečí?* 2006, s. 21.

4.2 Bezpečnostní rizika a problematické jevy na území EU

Podle zprávy Ministerstva vnitra ČR 2006/2007³⁰, jsou spojena s činností muslimských radikálů na území EU určitá bezpečnostní rizika. Ne ve všech členských státech je toto riziko stejně velké, proto je potřeba z tohoto hlediska státy rozdělit do několika skupin.

Do první skupiny můžeme zařadit země, které v současné době zaznamenávají výrazné bezpečnostní problémy s radikální částí muslimské komunity na svém území. K těmto státům náleží Belgie, Dánsko, Francie, Itálie, Německo, Nizozemsko, Rakousko, Španělsko a Velká Británie. V těchto zemích došlo v případě nezanedbatelné části muslimských imigrantů k závažnému selhání modelu integrace. Tato skutečnost byla dle zprávy MV ČR dlouhodobě přehlížena, na čemž má prý značnou vinu tamní politická elita. Uvedené státy nyní posilují svá opatření proti radikalizaci muslimů, zostřují protiteroristickou legislativu, novelizují cizinecký či azylový zákon a výrazným způsobem posilují pravomoci bezpečnostních složek státu. Tato opatření jsou velmi nákladná a lze předpokládat, že budou mít jen omezený dopad. Jejich zavedení umožnila teprve zkušenost s islámským terorismem na území státu. Byly zjištěny případy, kdy se muslimští občané z některých těchto států podíleli na teroristických útocích v zahraničí, včetně útoků sebevražedných (např. mediálně známý případ belgické atentátnice v Iráku). Rovněž došlo k teroristickým útokům či pokusům o teroristický útok vůči některé z uvedených evropských zemí ze strany muslimů, kteří měli státní občanství těchto států (např. sebevražední útočníci ve Velké Británii v červenci 2005).

³⁰ HOŘEJŠÍ, M. Projevy radikálního islamistu v EU, [online]. Odbor bezpečnostní politiky MV, 2008. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW: <http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2006/07/bpislam.pdf>

Druhou skupinu představují země, ve kterých existuje poměrně početná muslimská komunita, kde však nebyly zaznamenány výraznější problémy. Do skupiny těchto států lze zařadit např. Švédsko a Řecko. Švédsko si zakládá na své nákladné integrační politice a na spolupráci s umírněnými muslimy. Řecko je významnou tranzitní i cílovou zemí migrantů z muslimských zemí. V budoucnosti nelze však ani zde vyloučit zhoršení vztahu mezi „majoritním“ obyvatelstvem a částí muslimské komunity.

Třetí skupinu tvoří země, kde existují málo početné muslimské komunity a kde nebyly zaznamenány výraznější bezpečnostní problémy ve spojitosti s touto skupinou. Mezi tyto státy je možné zařadit např. Finsko, Lucembursko, Maďarsko, Polsko a Portugalsko. V těchto zemích existuje jen málo početná muslimská komunita, která mnohdy jeví zájem o spolupráci s úřady při potírání radikálních interpretací islámu a případného islámského terorismu. I v těchto zemích však lze pozorovat problémy s integrací muslimů do společnosti. Tyto problémy ale vyplývají spíše z obtíží spojených s osvojením si jazyka většinové společnosti a kulturních překážek. Je velmi pravděpodobné, že i v těchto státech se bude počet muslimů zvyšovat, což bude kromě jiného znamenat vyšší nároky na integrační programy i na bezpečnostní složky.

Ministerstvo vnitra ČR³¹ dále poukazuje na některé problematické jevy, které jsou spojovány s uzavřenou či radikální částí muslimských komunit. Jedním z problematických jevů je neúspěšná integrace části muslimů do „většinové“ společnosti. Tento problém je způsoben řadou faktorů, např. latentním rasismem a islamofobií³² „původních“ obyvatel, odmítnutím „západních hodnot“ ze strany některých přistěhovalců či jejich potomků, vyšší nezaměstnaností muslimů, jazykovou bariérou a nižším vzděláním. Vznikají uzavřené skupiny, které mají nepřátelský vztah k „většinové“ společnosti. Z těchto skupin se mohou etablovat islámští teroristé.

³¹ HOŘEJŠÍ, M. Projevy radikálního islamistu v EU, [online]. Odbor bezpečnostní politiky MV, 2008. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW: <http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2006/07/bpislam.pdf>

³² Termín islamofobie není zcela jednoznačně definován a interpretován. Obecně se jedná o soubor předsudků a obav z islámu a muslimů, provázený manifestními projevy diskriminace, intolerance či rasismu.

Na závažnost problému selhání integrace v případě části muslimů do společnosti upozornily rozsáhlé teroristické útoky v Evropě (v Madridu v březnu 2004, v Londýně v červenci 2005), vražda filmového tvůrce Theo van Gogha muslimským extremistou v Nizozemsku v listopadu 2004 a v neposlední řadě též události, které vyvolalo zveřejnění dvanácti karikatur proroka Mohameda v dánském listu Jyllands-Posten v září 2005. V poslední době byla ve Francii, Itálii, Nizozemsku, Belgii, Británii, Německu a Španělsku odhalena řada islámských teroristických skupin.³³

Závažným problémem je radikalizace části muslimské mládeže. Tato radikalizace je způsobena vlivem některých imámů a učitelů Koránu, vysílání arabských televizních stanic, návštěv některých internetových stránek a četbou tiskovin. Díky internetu a další médiím dnes muslimští imigranti udržují spojení s islámskou komunitou a zároveň mnohdy zůstávají izolováni od „většinové“ společnosti. Dalším neblahým jevem v rámci radikálnějších částí muslimských komunit je rozšířený antisemitismus³⁴, který je podněcován zprávami o situaci na Blízkém východě. Velmi vážná je v tomto směru situace ve Francii, kde žije pětimilionová muslimská a půlmilionová židovská komunita.

Živnou půdou pro získávání stoupenců radikálního islámu jsou věznice, ve kterých dochází k nejčastějším případům konverzí k této formě islámu. Ve „starých“³⁵ členských státech EU se řada muslimů žádným způsobem neidentifikuje se zemí, v níž žijí, a to mnohdy po desítky let. Tuto skutečnost vlády dotčených států dlouhodobě přehlížely a kvůli obavám z obvinění z diskriminace nepřijímaly žádná opatření. V posledních letech je v těchto státech patrný zvýšený tlak na integraci cizinců, včetně muslimů, do společnosti. Velký důraz je kladen na dialog s umírněnými muslimy.

Na zklidnění či zhoršení situace by se mohli významně podílet muslimští duchovní (imámové). Je potřebné, aby se jednalo o dostatečně vzdělané osoby, o osoby, které plně respektují demokratické hodnoty a které rovněž dostatečně ovládají jazyk té evropské země, v níž působí. Bohužel tyto předpoklady se zdaleka ne u všech imámů daří naplňovat.

³³ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*, Brno: Barrister&Principál, 2007, s. 185-189

³⁴ Antisemitismus - nepřátelství nebo předpojatost vůči židům jako představitelům židovského náboženství judaismu, etnické skupině nebo rase

³⁵ Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Dánsko, Irsko, V. Británie, Řecko, Portugalsko, Španělsko, Rakousko, Švédsko, Finsko

Značným problémem jsou tzv. cestující imámové, kteří se pohybují po jednotlivých státech a hlásají „své“ pojetí islámu, aniž by znali společnost, v níž právě pobývají. Bohužel jejich vliv na část muslimské komunity je poměrně značný. V posledních letech došlo ve „starých“ členských státech EU k několika případům trestního stíhání muslimských duchovních, kteří hlásali nezbytnost tělesných trestů vůči ženám. Například v dubnu 2004 byl z Francie vyhoštěn imám, který obhajoval nutnost těchto trestů. Zmíněný duchovní se však již v květnu 2004 vrátil zpět do Francie. Druhým příkladem je soudní řízení vedené v roce 2004 ve Španělsku s imámem, který ve své knize výslovně naváděl k domácímu násilí vůči ženám.

Bezpečnostní složky států EU značně zaměstnává boj s trestnou činností skupin organizovaného zločinu tvořených z řad muslimů. Jedná se např. o skupiny arabské, albánské a turecké. Na závažnost těchto skupin upozorňuje také hodnotící zpráva EUROPOLU EU Organised Crime Assessment (OCTA) z dubna roku 2006³⁶.

Otázka vztahů muslimského a „původního“ obyvatelstva se v EU stále více dostává do středu pozornosti veřejnosti i politiků. Pro demokratické země jsou velkou výzvou požadavky radikálnější části muslimské komunity na přijetí takových opatření, která by vyhovovala jejím specifickým „potřebám“. Tyto požadavky se mohou pohybovat od opatření typu zproštění muslimských dětí účasti na výuce tělesné výchovy až po ustanovení islámu jako jednoho ze státních náboženství, zavedení práva šarí‘a či začlenění Evropy do chalífátu (islámský státní útvar). Existence muslimských komunit se nyní ve větší či menší míře týká všech členských států EU.

³⁶ HOŘEJŠÍ, M. Projevy radikálního islamistu v EU, [online]. Odbor bezpečnostní politiky MV, 2008. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW: <http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2006/07/bpislam.pdf>

Je pravděpodobné, že zejména „staré“ členské státy EU budou nadále upravovat svou integrační politiku, která v případě části muslimských imigrantů selhává a napomáhá vzniku paralelní „většinové“ a „menšinové“ společnosti. Nebylo by odpovědné popírat rizika obsažená v soužití lidí odlišných kulturních a náboženských tradic. Je proto namístě upozornit na potřebu definovat evropský islám. Měl by odstranit „dvojí příslušnost“ muslimů, která je překážkou jejich integrace do západních demokratických společností. Jednak k občanství zemí, v nichž žijí, jednak k odnožím celosvětové muslimské ummy (muslimská obec) prostřednictvím svých duchovních vůdců, imámů, kteří jsou jmenováni a vysíláni do Evropy z Istanbulu, Alžíru, Rabatu či Tunisu.

Islám se stal součástí každodenního života evropských zemí. Západní společnosti hledají vhodné formy soužití s muslimy, aby nedošlo k závažným společenským problémům, za nimiž je potřeba hledat ohrožení sociální soudržnosti. V tomto ohledu mohou nastat dvě alternativy soužití - buď se muslimové uzavřou do ghett nebo se budou integrovat. Druhou alternativu reprezentuje tzv. euroislám³⁷, který má být integrovaný do evropské společnosti, sdílet hlavní hodnoty společně se západními společnostmi a akceptovat individuální lidská práva.

"Chceme jakýsi evropský islám. Je velmi důležité muslimům ukázat, že respektujeme ostatní náboženství. Ale také chceme, aby oni respektovali zákony evropských zemí, evropské normy a základní lidská práva," říká evropský komisař pro spravedlnost a bezpečnost Franco Frattini.³⁸

³⁷ Euroislám je evropská varianta islámu, která si klade za cíl vytvořit verzi islámu slučitelnou s evropskými tradicemi a životními podmínkami v Evropě. Reaguje na postupné modernizační proměny uvnitř muslimských komunit, jež hledají cestu smíru mezi vírou a životem v moderních společnostech. Je liberální formou islámu, která se hlásí k participaci na společenském a politickém životě. Významným hlasatelem euroislámu se stal Táriq Ramadán. Euroislám je v Evropě přijímán buď jako možné východisko pro udržení soudržnosti společností a snahu o začlenění muslimů do společnosti nebo jako příliš idealizovaný reformní směr skupiny muslimských intelektuálů.

³⁸ NOVÁK, M. *Interaktivní mapa: největší islámské státy světa*. [online]. Praha: Aktuálně.cz. 2006 [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW:

<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=223843>

4.3 Výstavba mešit v Evropě

Podle ČTK z července 2008³⁹ se v Evropě zvedla vlna protestů proti výstavbě mešit. Petice v Londýně, protesty v Kolíně nad Rýnem, soudní spor v Marseille a prudké střety v Berlíně - s takovým odporem se střetávají plány muslimů na výstavbu mešit, které by podtrhly status islámu jako druhého největšího náboženství kontinentu. Po celé Evropě muslimové čelí skepticizmu a znepokojení. Jejich plánem je vystavět mešity, které by byly dokladem jejich pevné víry a řádnosti islámských komunit. Někteří kritici těchto plánů tvrdí, že mešity by se staly symboly islamizace. Jiní zase, že minarety by poškodily siluety měst. Mešity by se navíc mohly stát bezpečnostní hrozbou, protože podle zkušeností ze světa se tyto náboženské stavby často stávají centry teroristů.

Toto téma se stalo významným během července 2008 i v Británii, kde byla na webovou stránku ministerského předsedy Gordona Browna zaslána petice proti plánu výstavby obrovské mešity, která má stát hned vedle sportovišť, určených pro olympiádu v roce 2012. Pod petici se podepsalo více než 275.000 lidí.⁴⁰ Podobné reakce jsou zaznamenávány po celé Evropě. Také v roce 2008 protestovali obyvatelé proti plánu výstavby mešit v Kolíně nad Rýnem a Berlíně a místní zastupitelstvo odmítlo výstavbu mešity v Mnichově. Francouzská extrémní pravice pak žalovala město Marseille kvůli plánu na výstavbu velké mešity.

Minarety mešit v evropských zemích již dávno nejsou exotickou kuriozitou. Jen v Londýně jich je více než tři sta. Ale žádná zatím taková, jaká vyrostě na východě londýnské metropole. Do ultramoderní tříposchod'ové mešity se má vejít až 70.000 lidí, což je jen o 10 tisíc méně než je kapacita olympijského stadionu, který bude sousedit s mešitou, a který bude hlavním dějištěm Olympijských her v roce 2012. Mešita nazvaná London Markaz bude největší, nejdražší a nejmodernější mešitou v Evropě. Rozloha komplexu je 170 hektarů a cena projektu je 300 milionů liber.

³⁹ ŠMÍDOVÁ, M. *V Evropě sílí protesty proti výstavbě mešit*. [online]. Praha: Týden. cz. 2008. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW: http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/v-evrope-sili-protesty-proti-vystavbe-mesit_18648.html

⁴⁰ ŠMÍDOVÁ, J. *Libye a Evropa, Evropa a muslimové*. [online]. Český rozhlas 6, 2007. [cit. 2009-02-11]. Dostupné na WWW: http://www.rozhlas.cz/cro6/internet/_zprava/369639

Stavbu financují soukromí dárci, hlavně z Blízkého východu. Futuristická stavba má mít několik specialit, například vodní kasárna uvnitř budovy a minarety mají připomínat spíše turbíny. Kromě mešity je součástí stavebního plánu zahrada, škola, ubytovna, tělocvična a knihovna. Všechno má být hotové do začátku Olympijských her v létě 2012.⁴¹ Kritici této mešity tvrdí, že její výstavba vytlačí z celého okolí příslušníky ostatních náboženství.

Spory o mešity mají trend zaměřovat se na témata jako je terorismus, role žen, či přístupnost parkovacích míst. V Kolíně nad Rýnem se plány na výstavbu moderní mešity v osmanském stylu setkaly s obviněními, že mešita bude příliš velká pro město, v němž se nalézá jedna z nejdůležitějších katedrál křesťanského světa. Projekt na výstavbu mešity v berlínské čtvrti Pankow vyvolal tvrdé střety mezi příznivci a odpůrci projektu. K těm se připojily neonacistické skupiny. Francie, kde žije největší muslimská komunita v Evropě, má nejdelší historii městských mešit. Mnoho starostů poskytuje pozemky pro jejich výstavbu za nízkou cenu. Krajně pravicová politická strana Národní republikánské hnutí (MNR) nečekaně vyhrála dva soudní spory proti výstavbě mešit v pařížské předměstské čtvrti Montreuil a v Marseille, kde muslimové tvoří zhruba čtvrtinu populace. Podobně reaguje krajní pravice i ve Švýcarsku, kde vznikla petice proti výstavbě minaretů v zemi. V Itálii zase vyzvala Liga severu k uzavření a bezpečnostnímu prověření všech mešit v zemi. V některých zemích jsou obavy z islámu hluboce zakořeněné. Patrné je to v Řecku, zdejší muslimové mohli vystavět první mešitu až v červnu 2008. Ve Španělsku odmítli představitelé katolické církve žádost muslimů, aby se směli modlit ve velké katedrále v Córdobě, která byla kdysi mešitou.⁴²

⁴¹ HRONEC, P. *V Londýně roste obří mešita*. [online]. Ekumenická rada církví v ČR, 2007. [cit. 2009-01-21]. Dostupné na WWW: www.ekumenickarada.cz/wpimages/other/monitoring31_a_32_07.doc

⁴² ŠMÍDOVÁ, J. *Bude v Evropě více mešit?* [online]. Český rozhlas 6, 2007. [cit. 2009-02-11]. Dostupné na WWW: http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/369930

Vyřknout o islámu obecné soudy je velmi obtížné, protože v sobě islám zahrnuje mnoho úrovní a realit. Jako v každém náboženství i zde existuje rozdíl mezi normativní a žitou formou a rozdíly mezi ideálem a skutečností. *Může se ale islám snášet s demokracií? Nebo se s ní naopak vylučuje? Je šíření islámu hrozbou pro západní civilizaci? Nebo pro ni může být naopak obohacením? Vytvoří se islám? Dá se ve světě muslimů oddělit politika od náboženství, jak je tomu na Západě? Dá se islám reformovat? A je tato víra mírumilovná, nebo je násilí zakódováno kdesi v její podstatě?* To jsou nejčastější otázky, jež zaznívají v debatách na Západě, tedy v tradičně křesťanském světě. Evropská diskuse o islámu je spíše intelektuální, což ale neznamená, že na adresu islámu nepadají ostrá slova. Například profesor filosofie z Lencasteru Phillip Blond napsal (spolu s Adrianem Pabstem z lucemburského ústavu evropských a mezinárodních studií)⁴³, že islámský terorismus není žádnou perverzí tohoto náboženství, jež by se zásadně odchylovala od jeho učení. Právě naopak, podstata dnešní teroristické hrozby prý vychází z tradice. Al-Kájda se snaží vrátit k základům a bojuje proti modernizaci islámu. Často citovaná věta, že islám je náboženství míru, je prý falešná. Interpretace džihádu, jako vnitřního zápasu člověka, totiž ignoruje historii, stejně jako teologii. Právě naopak, islám od svého počátku vždy operoval se svatou válkou a zabíjením nevěřících i odpadlíků. Vždy se snažil vytvořit jednolitý stát, kde bylo náboženství spojeno s vojenskou silou. Islámské komunity se posléze rozšiřovaly ozbrojeným bojem.

Přítomnost islámu a muslimských komunit se v současné době ve větší či menší míře týká všech členských států EU. Na tomto území je kolem 20 milionů muslimů, kteří sem začali přicházet po 2. světové válce na pracovní kontrakty. Největší muslimská komunita je na území Francie, Německa a Velké Británie. S přítomností muslimských radikálů na území EU jsou spojeny i určité problémy a problematické jevy. Jedná se např. o neúspěšnou integraci, radikalizaci muslimské mládeže, organizovaný zločin až o teroristické pokusy či útoky. Islám se stal součástí života evropských zemí. S tím také souvisí i výstavba mešit. I zde se setkáváme s problémy, jako jsou protesty a petice proti mešitám, které jsou spojovány s terorismem.

⁴³ RAUS, D. *Islám: pro a proti?*, [online]. Český rozhlas 6, 2005. [cit. 2009-02-11]. Dostupné na WWW: http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/182593

Členské státy začínají měnit svou sociální politiku, novelizují cizinecké či azylové zákony, zostřují protiteroristickou legislativu, hledají vhodné formy soužití s muslimy. Smyslem této části určitě nebylo šířit negativní obraz o islámu, ale spíše upozornit na některé problémy, které se vyskytují v některých zemích Evropské unie a ze kterých by si Česká republika mohla vzít ponaučení do budoucna.

5 ISLÁM V ČESKÉ REPUBLICE

Česká republika je v rámci Evropské unie zemí s nejmenší muslimskou komunitou. Muslimové se zde v minulosti vyskytovali sporadicky a přítomnost islámu neměla na společnost téměř žádný vliv. Povědomí o islámu a jeho realitách je velmi malé. Utvářelo se zprostředkovaně a nezakládalo se na přímých zkušenostech a kontaktech, a to navzdory tomu, že byl islám v Evropě přítomen a ovlivňoval chod evropských dějin až do dnešních dnů. V současné době se zde migrující muslimové trvale usazují, a dá se očekávat, že se islám stane nedílnou součástí života české společnosti. Zde narážíme na jedno „ale“ – budou muslimové součástí společnosti nebo budou žít někde na okraji, jako je tomu v západních zemích? Co vědí Češi o islámu a o životě muslimů v ČR?

5.1 Historie islámu v České republice

České země zůstávaly až donedávna jakousi bílou zónou, kam islám z velkých uskupení pronikal jen velmi slabě. Vzhledem ke své zeměpisné poloze a historickému vývoji se české země nedostaly do trvalejšího přímého styku s islámskou civilizací. Teprve demografický pohyb v Rakousku-Uhersku po okupaci (1878) a anexi (1908) Bosny a Hercegoviny⁴⁴ přispěl k tomu, že se na našem území začali usazovat lidé muslimského vyznání. Kromě balkánských muslimů se v Československu po roce 1918 usazovali i muslimští emigranti ze Sovětského svazu.

⁴⁴ Formální připojení území Bosny a Hercegoviny k habsburské monarchii, které bylo prohlášeno ve Vídni 5.10.1908. Do této doby formálně turecké území bylo vojensky i civilně spravováno habsburskou monarchií již od roku 1878.

Bosenský islám se u nás znovu objevil za občanské války po rozpadu Jugoslávie (1992–1995), kdy ČR přijala na svém území na čas větší počet bosenských uprchlíků. Hlavní část islámské obce v ČR však ustavili Arabové a jiní muslimové z různých zemí, kteří k nám přijížděli na vysokoškolská studia. Mnozí se dnes u nás dobře uplatňují jako lékaři nebo technická inteligence. Základ početně slabé muslimské obce v ČR tvoří tedy na rozdíl od západní Evropy historicky hlavně vysokoškoláci.

V polovině třicátých let se muslimové žijící převážně v Praze, Brně a na Zlínsku, začali sdružovat. Koncem roku 1934 získaly konkrétní podobu úvahy o založení muslimské obce. Dne 8. listopadu 1934, z podnětu tehdejšího egyptského generálního konzula Abd al-Hamída al-Bábá beje, indického muslimského intelektuála dr. Sajjida Hasana Mírzá chána a českého publicisty Mohameda Abdallaha (Bohdana) Brikciuse, byla založena *Muslimská náboženská obec pro Československo s ústředím v Praze*, která měla asi 700 členů v Praze (z toho jen 10 Čechů + sympatizujících rodinných příslušníků).⁴⁵ Zároveň se ustavila *Rada Muslimské náboženské obce*, která stála v čele. Předsedou se stal M. A. Brikcius. Jedněmi z mála čl. státních občanů zde byli dr. Mehdi ben Zapletal z Hulína a pozdější dlouholetý imám a posléze předseda *Ústředí muslimských náboženských obcí* prof. Mohamed Ali (Přemysl) Šilhavý z Třebíče. Obec nebyla státem uznána. Z právních připomínek a námitek úřadů si ale příliš nedělala, tajně uzavírala polygamní sňatky a odmítala se řídit zákony. Po celou dobu se obec marně pokoušela získat povolení státních úřadů ke stavbě mešity.

V roce 1937 začal vycházet muslimský časopis *Hlas* (během války tento časopis vydával např. antisemitistické články, Brikcius zde například i zcela otevřeně horoval pro vítězství nacismu). V květnu 1945 obec kompromitovaná loajalitou vůči nacistické okupaci svou činnost ukončila. Obec se z jistých důvodů změnila na volné zájmové sdružení jednotlivců (někteří členové byli až do konce války v Berlíně pod Hitlerovou ochranou, obec odmítala pomoc Židům za války) a většina předních členů se vrátila ke svým původním profesím. V roce 1968 bylo požádáno o založení organizace s názvem *Yeni ceri – Sociální organizace Muslimů v Praze* (Yeni ceri = turecký výraz „nové vojsko“). Žádosti, možná i díky názvu, nebylo vyhověno.

⁴⁵ MENDEL, M. OSTŘANSKÝ, B. *Islám v srdci Evropy*. Praha, 2007, s. 336

Normalizační období znamenalo pro muslimy další stagnaci a teprve uvolnění poměrů po listopadu 1989 vytvořilo předpoklady pro znovuoobrození obce (většina hlavních mluvčích však emigrovala).⁴⁶

Během roku 1990 se ukázalo, že příští centrum obce se přesune na Moravu. Mluvčími pražské skupiny se stal absolvent arabistiky PhDr. Petr Pelikán a RNDr. Vladimír Sáňka, přírodovědec, který k islámu konvertoval během svého pobytu v Sýrii. Nejvíce praktikujících muslimů však žilo v Brně a okolí. Autoritou byl mezi nimi gymnaziální profesor Mohamed Ali Šilhavý, který v roce 1990 poslal žádost o znovuznání obce. Z federálního ministerstva zahraničních věcí přišla 12. listopadu 1990 odpověď přiznávající českým muslimům právo na plnohodnotný duchovní život a odkázalo prof. Šilhavého na odbor církví českého ministerstva kultury. V roce 1991 se předsedou Ústředí stal profesor Šilhavý, začal opět vycházet časopis *Hlas*⁴⁷ a Rada obce se přesunula do Brna, kde vzniklo *Islámské centrum*. Do popředí se dostala otázka výstavby první mešity v českých zemích - v Brně a úřední uznání muslimské obce státem. Podmínkou registrace nových církví a náboženských obcí ČR podle zákona bylo, aby Ústředí předložilo seznam deseti tisíc zletilých stoupenců, kteří mají trvalý pobyt na území ČR. Ústředí ale nechtělo předložit státním úřadům jmenný seznam muslimů i s jejich adresami a v březnu 1996 odbor církví zastavil řízení ve věci registrace. Muslimská obec však byla roztržštěna a nebyla jednotná ve svých ideových názorech. Tak bylo během pár let různými členy obce založeno několik dalších „spolků“, např. *Liga českých muslimů*, *Všeobecný svaz muslimských studentů v ČR*, *Islámský svaz – klub přátel islámské kultury*.

⁴⁶ MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B. *Islám v srdci Evropy*. Praha, 2007, s. 355-357

⁴⁷ Časopis Hlas, [online]. Dostupné na WWW: <http://www.hlas.muslim.cz/>

5.2 Muslimské organizace v ČR

K obnově činnosti muslimské obce došlo po listopadu 1989, kdy se muslimové zaměřili na vytváření organizačního zázemí. Začali zakládat vlastní organizace s právní subjektivitou. Z aktivně působících organizací jsou to:

- Ústředí muslimských obcí – zastřešuje Islámskou nadaci v Praze, Islámskou nadaci v Brně, Islámské centrum v Praze, Islámské centrum v Teplicích
- Muslimská unie
- Liga českých muslimů
- Islámský svaz – klub přátel islámské kultury
- Svaz muslimských studentů
- Liberální muslimové
- Islámská komunita českých sester

V polistopadovém období vzniká *Islámská nadace v Praze*, která je neziskovou organizací, soustřeďující se na naplňování potřeb muslimů z Prahy a okolí. Její činnost se zaměřuje na tři oblasti: provoz Islámského centra (mešity), charitativní činnost a osvětovou činnost. V čele *Islámské nadace v Praze* stojí volená správní rada, která zabezpečuje přístupnost mešity pro muslimy i nemuslimy, pravidelné páteční bohoslužby, provoz knihovny, přednášky a jiné programy, program v měsíci ramadánu, oslavu muslimských svátků, rituály, rady v náboženských otázkách a oznamování modlitebních časů. Charitativní činnost se zaměřuje na shromažďování finančních prostředků od muslimů (daň a almužna), které jsou využity na sociální pomoc muslimům (uvádí se i úhrada lékařských zákroků, neplacených pojišťovnou, ubytování potřebných, nutné cestovní náklady atd.). Dále nadace podporuje muslimy v azylových zařízeních a vězeních.⁴⁸

⁴⁸ Islámská nadace v Praze, [online]. Dostupné na WWW: <http://praha.muslim.cz/about.html>

Muslimové se v letech 1989-1992 pro páteční modlitbu scházeli na vysokoškolských kolejích, v pronajímaných sálech a na egyptském velvyslanectví. V roce 1992 si Všeobecný svaz muslimských studentů ČR pronajal několik místností v Praze 4 – Krči a to převážně pro potřeby zahraničních muslimů. Modlitební shromáždění zde probíhala zejména o pátcích a během svátků. Tyto prostory převzala v roce 1993 pod patronát *Nadace islámského centra v Praze* a v listopadu 1993 byla registrována u Ministerstva vnitra jako nezisková nadace. Krčská modlitebna fungovala v letech 1992-1999 jako stále otevřené islámské centrum, sídlo nadace i *Všeobecného svazu muslimských studentů*. Nadace v čele s RNDr. Vladimírem Sáňkou převzala v lednu 1997 obchodní firmu Pragold (v jejímž vlastnictví byl pozemek v Praze – 9 Kyjích). Na této adrese, pak bylo 1.5. 1999 otevřeno nové islámské centrum místo dosavadní krčské modlitebny.⁴⁹ Je zde sídlo nadace, velká modlitebna, knihovna a jídelna. V prostorách dvora modlitebny jsou malé prodejny tradičních oděvů a dárkových předmětů, pobočka řeznictví a prodejny potravin Halalko, která nabízí maso připravené tradičním způsobem halál. Při pátečních modlitbách se v mešitě schází zhruba 300 muslimů. Příležitostně, např. během ramadánu či při některých akcích pořádaných nadací, je centrum využíváno k přenocování.

*Nadace islámského centra*⁵⁰ si podle svého vyjádření klade za cíl poskytovat služby všem muslimům v České republice, reprezentovat islám a překládat literaturu o islámu a příbuzných tématech, proroku Muhammadovi. Mezi tyto služby patří např. bezplatná výuka arabštiny, čtení a výklad Koránu v arabštině i češtině, výukové programy pro děti nebo přednášky. Na půdě mešity probíhá také oddávání muslimů dle tradičního islámského obřadu, je však podmíněno předložením oddacího listu vystaveného při občanském sňatku v souladu se zákony České republiky. V rámci osvěty se zástupci nadace účastní mezináboženských dialogů pořádaných Českou křesťanskou akademií s tím, že záznamy těchto dialogů přenáší Český rozhlas. Příležitostně jsou zástupci pražské a brněnské nadace vyhledáváni tiskovými redaktory.

⁴⁹ KLAPETEK, M. Islám v České republice po roce 1989 [online]. Teologická fakulta Jihočeské univerzity . 2006. [cit. 2009-04-11]. Dostupné na WWW: <http://www.tf.jcu.cz/~klapetek/islamcr.doc>

⁵⁰ Nadace islámského centra, [online]. Dostupné na WWW: <http://praha.muslim.cz/index.html>

Pražská nadace se angažuje při pomoci uprchlíkům a sociálně slabším muslimským rodinám a jednotlivcům, ať už jde o asistenci při zařizování provizorních modliteben v uprchlických táborech či organizování sbírek a rozdělování prostředků přímým příjemcům např. ve formě pravidelných měsíčních příspěvků. Ve věznici v Praze se podařilo vybavit muslimskou modlitebnu, která byla společně s křesťanskou kaplí slavnostně otevřena v květnu 2002. Nadace je v kontaktu s charitativními organizacemi, např. Českou národní charitou, sdruženími Adra a Člověk v tísni. Ve funkci ředitele islámského centra v Praze je od roku 1999 PhDr. Vladimír Sáška.

Počátkem 90. let se začala v druhém největším městě České republiky formovat skupina, která později přerostla v dnešní *Islámskou nadaci v Brně*. Zpočátku se muslimští zahraniční studenti scházeli v prostorách vysokoškolských kolejí, kde jim byly zdarma poskytovány místnosti pro konání pátečních modliteb. V roce 1995 zakoupila nadace pozemek na Vídeňské ulici a podala žádost o povolení stavby mešity. S podmínkou, že mešita nebude mít minaret a další výrazné orientální architektonické prvky, zde byla otevřena začátkem července 1998. Organizace byla k 31.12. 1998 znovu zaregistrována a zapsána do nadačního rejstříku vedeného Krajským obchodním soudem v Brně pod zkráceným názvem *Islámská nadace v Brně*.⁵¹ Přebrala tak všechna práva a povinnosti předchozí organizace. V současné době má *Islámská nadace v Brně* zhruba 45 členů, z toho asi 4 jsou Češi. Ve vedení nadace stojí správní rada, jejíž rozhodnutí schvaluje valná hromada. Správní radu tvoří tři členové a jeden revizor. Předsedou nadace je ing. Muneeb Hasan. Nadace spolupracuje i s dalšími organizacemi, jako jsou např. *Všeobecný svaz muslimských studentů v ČR*, *Opus arabicum* a *Lidé proti rasismu*. Ke spolupráci s posledně jmenovanou organizací jsou pořádány semináře pro žáky základních škol a studenty středních škol a gymnázií. Zástupci nadace a organizace *Lidé proti rasismu* diskutují se studenty na školách, ty pak pořádají exkurze do mešity. Samo vedení nadace je podle ing. Hasana s vývojem a současnou činností spokojeno, zaznamenává i příchody nových konvertitů.

⁵¹ K LAPETEK, M. Islám v České republice po roce 1989 [online]. Teologická fakulta Jihočeské univerzity . 2006. [cit. 2009-04-11]. Dostupné na WWW: <http://www.tf.jcu.cz/~klapetek/islamcr.doc>

V brněnské mešitě se ke společným pátečním modlitbám schází v průměru 60 věřících. Modlitebna zajišťuje prostor ke všem denním modlitbám, je otevřená téměř nepřetržitě. V době ramadánu zde stejně jako v Praze probíhají společné večere. Po domluvě je tu možnost studia materiálů, které jsou majetkem nadace, a mešita tak plní též funkci vzdělávacího centra. V sobotu je pro muže organizováno čtení a výklad Koránu, výklad islámské věrouky a práva, kapitoly z islámské historie, případně besedy na další témata. Neděle patřívají ženám, které se učí arabštinu a diskutují o podobných tématech jako muži. Čas od času se vedení nadace pokouší zorganizovat výuku arabštiny i pro veřejnost, problémem však bývá zajištění vyučujícího. Muslimové se podílejí na pomoci uprchlickým táborům organizací besídek pro děti uprchlíků.⁵²

Mezi další významné muslimské organizace, které fungují v České republice, patří i *Všeobecný svaz muslimských studentů* v ČR. Svaz působí hlavně v univerzitních městech (v Čechách je to např. Praha, Liberec, Plzeň, Hradec Králové) a sdružuje studenty z islámských zemí a organizuje pravidelné přednáškové tábory během vánočních svátků, s nimiž částečně splývá období postního měsíce ramadánu.

V Praze svaz započal svou činnost v roce 1991 z podnětu ing. arch. Muhammada Abbáse al-Mu'tásima ze Súdánu. Postava Muhammada Abbáse je poměrně rozporuplná. Na jedné straně se účastnil jako aktivní diskutující na setkání *Mezináboženský dialog 2004*, které pořádala *Nadace Forum 2000* v Praze. Vystoupil zde na panelové diskusi na témata Náboženství a politika, Islám a západ. Na druhé straně provozuje server *Muslimské listy*, kde nalezneme komentáře typu: "*Útok na New York si zorganizovali a provedli Američané sami.*" (...) "*Potřebovali záminku ke globálnímu tažení proti muslimům.*" (...) "*Je to grandiózní plán, jak vrátit islámský svět do doby kamenné.*" Podle svých slov založil první muslimský server v češtině proto, aby vyvažoval jednostranné informace médií.⁵³

⁵² Islámská nadace v Brně., [online]. Dostupné na WWW: <http://www.brno.muslim.cz/>

⁵³ LESCHTINA, J. *Aby se mezi nás nevklinil Satan.* [online]. *Hospodářské noviny*, 2005. [cit. 2009-02-11]. Dostupné na WWW: http://hn.ihned.cz/c3-15670430-500000_d-aby-se-mezi-nas-nevklinal-satan

V roce 2000 byla zaregistrována *Muslimská unie*. Za cíl si klade šíření objektivních informací o islámu a podporu vzdělávací činnosti v oblasti kultury. Dále podporu sociálně slabých, nemocných, živelnými pohromami či jinak postižených muslimů a pomoc při zajišťování provozního zázemí pro život muslimů v České republice. Za zmínku stojí také *Islámská komunita českých sester*⁵⁴, která působí ve webovém prostředí. Komunita sdružuje české a slovenské muslimky s cílem vytvořit komunitu „sester“, která má sblížovat, seznamovat s islámem a vytvořit diskusní fórum. Mužům je vstup do diskusí odepřen.

V roce 2000 vznikl v Praze časopis *Al-Manára* (tj. minaret), který se snaží poskytovat informace ženám, které se provdaly za muslimy, aniž by se předem zevrubněji seznámily se vším, co toto náboženství a styl života obnáší. Časopis by měl zabránit případnému zneužití této neznalosti ze stran manželů. Lze zde nalézt informace o světě islámu, portréty osobností, kapitoly z historie a islámské kultury vycházející z výroků a příkladů proroka Muhammada. Projekt tak sleduje úlohu a postavení žen v rodině a islámské společnosti. Časopis, jehož příloha je také věnována dětem, je distribuován zájemcům v prostorách pražské a brněnské mešity.

5.3 Život muslimů v ČR

O životě muslimů v České republice toho není příliš mnoho známo. Muslimové přitahují pozornost české společnosti, a to zejména díky událostem, které se odehrávají mimo Českou republiku. Úřady neznají jejich přesný počet. Není jasné ani to, odkud převážně pocházejí, jakým profesím se věnují nebo co si o Čechách a zemi, v níž žijí, myslí. Jaký je typický v Česku žijící muslim? Na tuto otázku nedokáží odpovědět ani sami muslimové. "Prototypem" českého muslima je podle všeho současný či bývalý student vysoké školy ze zemí, s nimiž udržoval přátelské vztahy komunistický režim bývalého Československa. Druhou větší skupinou jsou podnikatelé, kteří do Česka přišli po roce 1989 za obchodem.

⁵⁴ Islámská Komunita sester, [online]. Dostupné na WWW: <http://www.proislam.org/forum/index.php>

Představitelé českého Ústředí muslimských obcí⁵⁵ uvádějí, že u nás žije 15-20 tisíc lidí hlásících se k islámu. Podle odhadu Topinky⁵⁶ je celkový počet muslimů na českém území 11 235. Čeští muslimové uvádí počet okolo 400 českých konvertitů k islámu. Z toho asi 80-85% tvoří české manželky muslimů. Zbývá tedy asi 60-80 českých muslimů, kteří se rozhodli přestoupit na islám. Zbytek tvoří studenti, obchodníci, osazenstva ambasad, ekonomičtí a političtí uprchlíci, nebo absolventi českých univerzit, kteří se zde natrvalo usadili. Přesný počet vyznavačů není možné uvést i s ohledem na fakt, že počty se neustále mění a ve statistikách je islám veden v kategorii "jiná náboženství". Podle statistiky při sčítání lidu v roce 2001 se k islámu hlásí 3 700 osob.⁵⁷ Pravidelně praktikujících muslimů zapojených do mešit a modliteben je podle některých tvrzení kolem 500, v době svátků se tento počet rozšiřuje o nepravidelně praktikující asi na 2 000 věřících.

Co se týká statistických čísel z roku 2008⁵⁸ z jižních Čech, počet cizinců byl na tomto území 15 185 z toho 6188 jsou občané zemí EU. Dostupné informace o počtech muslimů na tomto území nejsou žádné.

⁵⁵ Ústředí muslimských obcí, [online]. Dostupné na WWW: <http://www.islamweb.cz/>

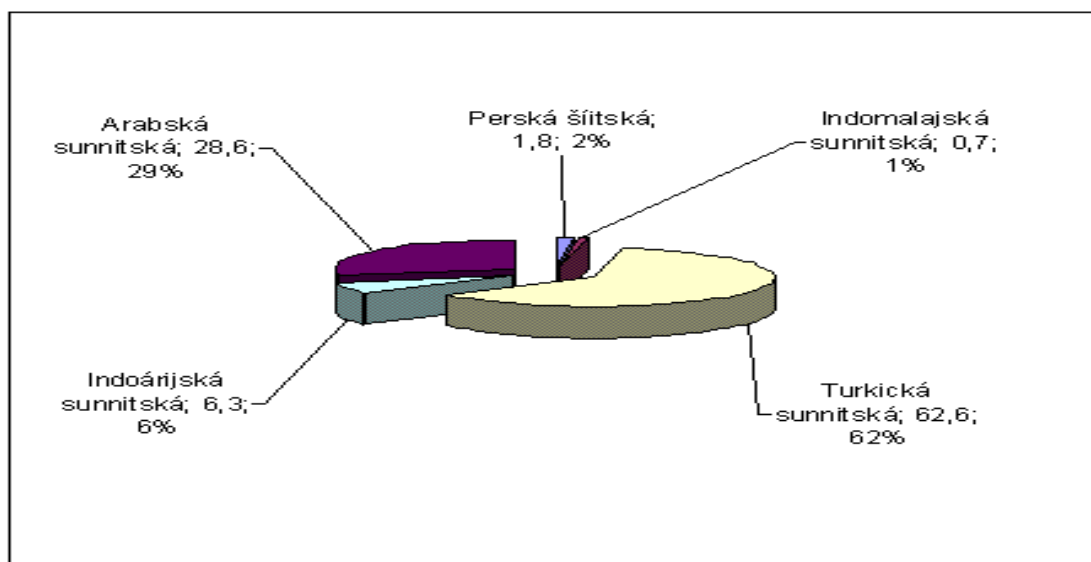
⁵⁶ TOPINKA, D. *Integrační projekt muslimů v České Republice-pilotní projekt*. Ostrava : VeryVision,s.r.o., 2006. 101 s. Výzkumná práce.

⁵⁷ Český statistický úřad, *Obyvatelstvo hlásící se k jednotlivým církvím a náboženským společnostem* [online]. 2009. [cit. 2009-03-04]. Dostupné na WWW: http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4110-03obyvatelstvo_hlasici_se_k_jednotlivym_cirkvim_a_nabozenskym_spolecnostem

⁵⁸ Český statistický úřad – České Budějovice[online]. 2009. [cit. 2009-03-04] Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/kapitola/13-3101-08-2008-03>

Muslimové v ČR pochází z celkem 78 zemí. Nejvíce muslimů pochází ze zemí, které jsou součástí turkické sunnitské subcivilizace⁵⁹. V České republice neexistuje národnost, která by mezi ostatními dominovala, tak jak je tomu v některých západoevropských zemích. V rámci svých subcivilizací je zastoupeno více imigrantů z Iráku, Jemenu, Sýrie, Egypta, Libye, Tuniska, Bosny a Hercegoviny, Bulharska, zemí bývalého Sovětského svazu, Makedonie, Srbska (Kosovo), Turecka, Afghánistánu a Pákistánu. Z hlediska genderu můžeme tvrdit, že přibližně třetinu z celkového počtu tvoří muslimky.

Tab. č.1 : Zastoupení islámských subcivilizací v ČR podle geografického členění k 31.12.2005⁶⁰

Zdroj: TOPINKA, D. *Integrační projekt muslimů v České Republice-pilotní projekt*.

⁵⁹ Poznámka:

turckicko sunnitská subcivilizace - Albánie, Ázerbajdžán, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Gruzie, Kazachstán, Kyrgyzstán, Makedonie, Srbsko, Černá hora, Turecko, Turkmenistán, Uzbekistán

arabsko sunnitská subcivilizace - Bahrajn, Irák, Katar, Kuvajt, Libanon, Jemen, Jordánsko, Omán, Palestina, Saúdská Arábie, Spojené Arabské Emiráty, Sýrie, Alžírsko, Egypt, Libye, Maroko, Níger, Senegal, Tunisko

indoárijská sunnitská subcivilizace - Afghánistán, Bangladéš, Pákistán

perská šiitská subcivilizace - Írán, Tádžikistán

indomalajská sunnitská subcivilizace - Indonésie, Malajsie

⁶⁰ TOPINKA, D. *Integrační projekt muslimů v České Republice-pilotní projekt*. Ostrava : VeryVision,s.r.o. 2006. 101 s. Výzkumná práce.

Podle výzkumné zprávy Daniela Topinky⁶¹ lze muslimskou komunitu v ČR považovat za vnitřně heterogenní, a to ve dvou ohledech. Muslimská komunita se skládá z muslimů praktikujících a muslimů, kteří se „dobrému“ muslimství o něco vzdálili. Praktikující muslimové se podílí na aktivitách ve prospěch muslimské obce, jsou aktivní, zapojují se do organizovaných forem života a tvoří jádro komunity. Vesměs se soustřeďují kolem mešit a modliteben. Mezi aktivními muslimy nalézáme české konvertity, i cizince. Směrem navenek mají organizace snahu vytvářet pozitivní obraz o muslimech v Česku a islámu obecně. Druhou skupinu tvoří ti, kteří se za muslimy stále považují, nicméně již nejsou praktikujícími muslimy, nebo pochybují, zda-li se ještě mají za muslimy považovat. Do tohoto fragmentu patří muslimové, kteří jsou v Česku usazeni již delší dobu a jsou prostorově rozptýleni. Často se ani nestýkají s ostatními muslimy, nemají pevné vazby na komunitu, nanejvýš nepravidelné na příslušníky téhož etnika.

Imigranti z různých zemí původu se snaží sdružovat v různých národních spolcích. Tyto spolky mají několik funkcí. Seskupují imigranty, kteří mají na základě stejné země původu podobné zkušenosti s životem, tradicemi, novodobou historií a státním zřízením, dále se zabývají osvětovou a propagační činností a v neposlední řadě pomáhají svým krajanům v začlenění se do české společnosti. „*Takto funguje například Libanonský, Palestinský, Syrský a Irácký klub*“.⁶² V Praze navíc fungují libyjská a egyptská škola, které jsou financovány vládami svých států. V Plzni od roku 2000 funguje *Sdružení občanů pocházejících z arabských států*, jehož členem se může stát každý, kdo pochází z arabského státu a má na území České republiky povolení k dlouhodobému pobytu nebo má české občanství.

⁶¹ TOPINKA, D. *Integrační projekt muslimů v České Republice-pilotní projekt*. Ostrava : VeryVision,s.r.o., 2006. 101 s. Výzkumná práce.

⁶² Hošková, S. *Integrace Arabů v Praze, v Liberci a v Plzni*. 259-272. In: Uhřeš Z. (ed.). *Integrace cizinců na území České republiky*. Praha, 2003. Akademie věd České republiky.

Česka se většina problémů, které se svými muslimy musí řešit řada západních zemí - potíže s integrací do společnosti, vzděláváním či nezaměstnaností - netýká. "U nás takové problémy nejsou. Žádné uzavřené větší komunity tu nemáme, ani neměly šanci nějak vzniknout," říká odborník na islám z Asociace pro mezinárodní otázky Jan Snajdauf.⁶³ Čeští muslimové podle Kropáčka⁶⁴ patří a budou patřit k moderní, přívětivější variantě islámu. "Vezměte si, že v Praze je noční klub, který se jmenuje Mecca," dodává. "Jinde v Evropě by přívrženci Alláha zuřivě protestovali, někdo by podnik snad i vypálil. Když mluvím s našimi muslimy, jen posmutněle krčí rameny. Spíš v tom však vidí méně příjemnou stránku svobody, jež ale i jim umožňuje hlásat svou víru."

České muslimy domácí zpravodajské služby za možné bezpečnostní riziko nepovažují. "Muslimové, kteří u nás dlouhodobě žijí, respektují naše zákony, nepřejí si vyvolávat střety, konfrontace a násilné akce" říká mluvčí BIS Jan Šubert.⁶⁵ Česká komunita muslimů se navíc muslimské populaci v západní Evropě takřka v ničem nepodobá. Tvoří jen zlomek populace, navenek se projevuje jen minimálně. Podle výroční zprávy 2006⁶⁶ BIS věnovala tato organizace v souvislosti s vyhodnocováním hrozeb plynoucích z mezinárodního terorismu mimo jiné pozornost i projevům komunity osob pocházejících zejména ze zemí Blízkého a Středního východu, severní Afriky nebo dalších muslimských zemí. Tuto komunitu tvoří přibližně 8 000 osob. Během roku 2006 nezaznamenala BIS v české muslimské komunitě žádné výrazné projevy radikalizace či výzvy k násilí. Muslimská komunita se snaží žít v souladu s českou nemuslimskou společností a má zájem o dialog. Její představitelé se snažili seznámit většinovou společnost s islámem a jeho hodnotovým systémem. Z hlediska islámského radikalismu a terorismu mohou představovat hrozbu spíše ty osoby, které přicestují do ČR ze zahraničí s cílem podpory, organizace nebo realizace teroristického činu. Čeští muslimové udržují také kontakty s představiteli muslimů v zahraničí.

⁶³ BŘEŠŤAN, R. *Češi mají z islámu strach*. [online]. Hospodářské noviny, 2006. [citováno 2007-03-15]. Dostupné na WWW: [http://hn.ihned.cz/?m=d&article\[id\]=19432250](http://hn.ihned.cz/?m=d&article[id]=19432250)

⁶⁴ LESCHTINA, J. *Aby se mezi nás nevklinil Satan*. [online]. Hospodářské noviny, 2005. [cit. 2009-02-11]. Dostupné na WWW: http://hn.ihned.cz/c3-15670430-500000_d-aby-se-mezi-nas-nevklilil-satan

⁶⁵ BŘEŠŤAN, R. 2006. *Češi mají z islámu strach*. [online]. Hospodářské noviny, 2006 [citováno 2007-03-15]. Dostupné na WWW: [http://hn.ihned.cz/?m=d&article\[id\]=19432250](http://hn.ihned.cz/?m=d&article[id]=19432250)

⁶⁶ Bezpečnostní informační služba, *Výroční zpráva 2006*. [online]. 2007. [cit. 2009-03-15]. Dostupné na WWW: <http://www.bis.cz/n/2007-11-21-vyrocní-zpráva-2006.html>

O některých zahraničních muslimech, kteří přijíždějí do ČR, se ví, že vyznávali fundamentální výklad islámu, u nás však obvykle vystupovali umírněně, bez extrémních projevů. Bezpečnostní informační služba však zaznamenala na území ČR případy organizované nelegální migrace spojené se získáváním nelegálních víz do ČR pro irácké občany. V tomto případě nelze vyloučit vazby migrantů na minulý režim S. Husajna a tedy i vazby na současné aktéry ozbrojených útoků v Iráku. Podle poznatků BIS mohou být k organizaci nelegální migrace Iráčanů do zemí EU zneužity i podnikatelské, obchodní a kulturní akce pořádané pod záštitou krajanských organizací, jejichž předmětem činnosti je rozvoj mezinárodních aktivit.

5.4 Mešity v ČR

Snaha o zbudování mešity začala v Orientálním ústavu koncem dvacátých let 20.století tzv. *Memorandem o nutnosti zbudování mešity v Praze*. Česká muslimská obec se pokoušela o výstavbu mešity v Praze v roce 1935. Další pokus o výstavbu mešity se uskutečnil až na počátku osmdesátých let, v dobách diplomatických styků ČSSR s Libyí. V roce 1989 vyvíjely iniciativu Spojené arabské emiráty o výstavbu islámského centra v Praze.⁶⁷

První pokus o stavbu mešity proběhl v Teplicích na přelomu let 1995-1996, který skončil tím, že investor od projektu po jednání s úřady ustoupil. Ve stejné době muslimská obec usilovala o stavbu mešity v Brně, která se nakonec roku 1998 otevřela a funguje dodnes. Mešita v Praze byla otevřena v roce 1999 a poslední snaha o mešitu proběhla v roce 2004 v Ostravě – Orlové a opět v Teplicích. Následující popis ukazuje, jaký postoj zaujímá česká veřejnost k výstavbě mešit v České republice.

⁶⁷ MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B. *Islám v srdci Evropy*. Praha, 2007, s. 392-394

Teplice

Lázně Teplice v Čechách navštěvuje již od začátku 90. let vysoký počet hostů z arabských zemí, především z Kuvajtu, Saudské Arábie a Spojených arabských emirátů. Každoročně navštíví Teplice (52 tisíc obyvatel) okolo 10 000 Arabů. Pacienty většinou doprovází široké příbuzenstvo, včetně dětí. Pokus o prosazení stavby mešity znamenal pro obyvatele i návštěvníky města událost, která výrazně zasáhla do dění na Teplicku.

Autorem projektu měl být bohatý obchodník ze Spojených arabských emirátů Juma Ubaib Abu Alshwareb. Jak uvádí Mendel⁶⁸, hlasem veřejnosti, která vyjadřovala k tomuto záměru odpor, se stal Otevřený dopis panu starostovi města Teplice, napsaný 1. 12. 1995 a podepsaný pěti místními křesťanskými komunitami: Církví bratrskou, Církví římskokatolickou, Křesťanským společenstvím, Církví československou husitskou a Církví českobratrskou evangelickou. Otevřený dopis obsahuje dva argumenty proti stavbě mešity: náboženský a kulturní. Na prvním místě varuje před vlivem islámu, *"který by, jak dokládá stav a vývoj v islámských zemích, z hlediska dlouhodobé perspektivy nepřinesl mnoho dobrého"*. Obavy z tohoto vlivu dopis zdůvodňuje charakterem islámu: *"Islám jako náboženství je velice ortodoxní, agresivní a tvrdé. Jeho podstatou je víra v Alláha, který je lhostejný ve vztahu k člověku, což vede k potírání individuality a k fatalistickému přístupu k životu. Svým vyznavačům islám odnímá svobodu rozhodování a snižuje pocit osobní zodpovědnosti za vlastní jednání (dle islámu je vše předurčeno)." Negativní hodnocení možného kulturního vlivu mešity je v Otevřeném dopise vyjádřeno takto: "Jsme zemí s křesťanskou tradicí a stavba mešity by tedy vzhledem k naší historii a kulturnímu dědictví minulých století byla spíše ztrátou než ziskem."* Projekt mešity byl teplickým zastupitelstvem na zasedání 14. 2. 1996 zamítnut.

O dalším projektu Orientálního kulturního centra v Teplicích, jehož součástí měla být mešita, hotel a další zařízení, se teplická veřejnost dozvěděla v září 2003, kdy proběhla první jednání mezi městskými úřady a zástupcem investora. Investora z oblasti Spojených arabských emirátů zastupoval děčínský podnikatel Ing. Sleiman Kantar, původem Syřan, který žije na území dnešní České republiky s přestávkou od roku 1975.

⁶⁸ MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B. *Islám v srdci Evropy*. Praha, 2007, s. 398-399

Orientální centrum mělo vzniknout na kraji Zámecké zahrady přestavbou a dostavbou soukromého objektu bývalého statku. V tomto objektu se nachází modlitebna, která muslimům začala sloužit již před několika lety a která žádný odpor nevzbudila. Místnost, upravená jako provizorní modlitebna pro společné páteční modlitby lázeňských hostů, je zařízena i v prostorech teplických lázní.

Do hladkých úředních jednání o Orientálním centru zasáhla petice⁶⁹ občanů proti jednomu z plánovaných objektů - mešitě. V textu petice se kromě jiného praví: "*Islám je silně ortodoxním náboženstvím, které setrvává na principech neslučitelných s naším kulturním prostředím. Jsme přesvědčeni, že obyvatelé města Teplice mešitu nepotřebují. Zvláště v době silícího arabského terorismu po celém světě by bylo krajně nezodpovědné i jen uvažovat o povolení nechat vybudovat podobnou stavbu. Z poslední doby jsou známy četné případy, že právě v mešitách se soustřeďují radikální muslimové, kteří hlásají potřebu fyzicky likvidovat lidi jiného vyznání než islámského a připravují teroristické útoky proti civilnímu obyvatelstvu.*" Jeden ze členů petičního výboru, profesor teplického gymnázia Miloš Kejzlar, např. veřejně vyjádřil přesvědčení, že v německých mešitách se muslimové "*dnes učí, že musí všem nevěřícím psům podřezat hrdla*". Petiční akce přinesla do konce května 2004 asi 4 500 podpisů. V tu dobu se již vyprofiloval odmítavý postoj místních autorit k mešitě. Kvůli stanovisku radních investor od záměru na počátku srpna 2004 definitivně ustoupil.

Brno

V roce 1995 skupina brněnských muslimů z iniciativy Ing. Muneeba Hasana Al-Ráwího (původem z Iráku, který na území dnešní ČR žije od roku 1985) zakoupila pozemek v centru Brna, ve Vídeňské ulici 38. V říjnu 1995 muslimská obec požádala úřad městské části Brno-střed o souhlas se stavbou islámského centra. Jednalo se o nevyužívaný pozemek, kde byly pozůstatky nedostavěné restaurace. Rada městské části se stavbou nejprve souhlasila, ale kvůli zápornému postoji zastupitelů a patrně také pod vlivem protestních akcí a petic, které podepsaly méně než 2 000 občanů, žádost v prosinci roku 1995 zamítla. Někteří zastupitelé v souvislosti se stavbou mešity vyjadřovali obavy z muslimského fundamentalismu, nárůstu přistěhovalectví a kriminality.

⁶⁹ Celé znění petice viz. příloha č. I

Mezi dalšími důvody byl uváděn rozpor s územním plánem města či obava z automobilového provozu. Nadace pro zřízení a provoz islámského centra v Brně podala odvolání a 24. ledna 1996 rada městské části konstatovala, že stavbě nebude bránit, pokud *"bude v souladu s územním plánem města a dalšími předpisy"*. Jako kompromis bylo vnímána skutečnost, že se muslimové vzdali stavby minaretu. Situace se po souhlasu rady městské části uklidnila a sdělovací prostředky přinesly i vyjádření kladných postojů ke stavbě mešity ze strany jednotlivých občanů i brněnských církví. Stavba začala roku 1997 a byla dokončena o rok později. Slavnostního otevření dne 2. 7. 1998 se účastnili i zástupci místních křesťanských a židovských komunit.

Praha

Nadace pro zřízení a provoz islámského centra v Praze s čelními osobnostmi Ing. Lazharem Maamrim, původem z Alžírsko, a RNDr. Vladimírem Sáňkou zakoupila pozemek roku 1997. Nezájem úřadů i veřejnosti snad také může být vysvětlen tím, že v zadání žádosti o stavební povolení k rekonstrukci objektu nefigurovala mešita, nýbrž společenské centrum a kanceláře. Bez pozornosti ze strany většinové společnosti tak byla 1. května 1999 mešita v Blatské ulici 1491 - Kyje otevřena. Muslimům nahradila provizorní modlitebnu, která v prostorách dělnické ubytovny v Praze-Krči sloužila od roku 1992. Islámská nadace v Praze (která byla roku 2001 nově registrována namísto Nadace pro zřízení a provoz islámského centra v Praze) otevřela roku 2003 v samém středu hlavního města (v ulici Politických vězňů 14) Informační centrum. Ani vznik tohoto prostoru, určeného též k modlitbám a studiu, neměl žádný negativní ohlas.

Ostrava – Orlová

Projekt mešity v Orlové neměl podporu českých muslimů a byl patrně od samého počátku odsouzen k nezdaru. Ostrou reakcí místních obyvatel se mu však dostalo celostátní pozornosti. Se záměrem vybudovat rozsáhlé kulturní, společenské a rehabilitační centrum s mešitou se na Radu města Orlová v prosinci 2003 obrátil podnikatel Muhamed Gutigi z Havířova, podle médií původně kosovský Albánec, který na území dnešní České republiky žije od roku 1990. Investorem stavební akce se měl stát Islámský svaz se sídlem v Saúdské Arábii. Rada města Orlová doporučila zastupitelstvu tento záměr projednat.

Na začátku ledna 2004 informoval o investičním záměru deník Moravskoslezský den. Na základě těchto informací vznikla petice⁷⁰, která se asi týden šířila mezi obyvateli a získala 400-600 příznivců. V petici se kromě jiného praví: *"Mešitu považujeme za symbol cizí kultury, která je nevstřícná vůči evropské kultuře, ve které jsme vyrostli a ve které chceme vychovávat naše děti. Náboženské kořeny islámu byly založeny na nesnášenlivosti a násilí. Tento směr vidíme i dnes v politice islámských zemí, které podporují a nebo přímo produkují terorismus. Na základě zkušeností jiných evropských států, např. Německa, Francie, Velké Británie, se obáváme, že případná mešita v našem městě může být využita pro tyto iniciativy."*

Nelze určit, do jaké míry byly místní autority ovlivněny neformální podpisovou akcí a dalšími výše zmíněnými aktivitami. První otázkou pro ně pravděpodobně bylo ekonomické zajištění projektu, a proto pověřily starostu Orlové Vladimíra Faranu kontaktem s velvyslancem Saúdské Arábie. Ten podle zprávy České tiskové kanceláře z 25. února 2004 "opakovaně zdůraznil, že neexistuje žádný saúdský projekt, týkající se výstavby islámského centra v Orlové". Rada města proto na svém jednání téhož dne všechny kroky ve věci islámského centra pozastavila.

⁷⁰ MAREŠ, P. *Není na místě obava o "naši" náboženskou svobodu?* [online]. Britské listy, 2004. [cit. 2007-04-12]. Dostupné na WWW: <http://www.blisty.cz/art/16967.html>

5.5 Problematika právního postavení muslimů v ČR

Dalším problémem, který muslimové v ČR cítí, je jejich právní postavení a současný legislativní status islámu v České republice. Zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností⁷¹ (schválený vládou 25.4. 2001) nově přinesl dvojstupňovou registraci k právnímu uznání církve. Pro první stupeň je potřeba předložit 300 podpisů věřících s osobními údaji. Organizace tak má zajištěnu právní subjektivitu, ovšem bez dalších zvláštních práv (finanční podpora státu, přístup do věznic, založení církevních škol či nemocnic). Těmi disponují až náboženské subjekty akreditované druhým stupněm registrace. Na tento pak musí nově registrované náboženské organizace čekat 10 let od schválení prvního stupně registrace a předložit počet podpisů, rovnajících se dvěma promile počtu obyvatel České republiky, tj. přibližně dvacet tisíc podpisů zletilých věřících žijících v České republice, hlásících se k organizaci, která žádost podává.

V březnu 2004 si Ústředí muslimských obcí podalo žádost o registraci prvního stupně u ministerstva kultury a začátkem září 2004 byla žádost kladně vyřízena. Podle představitele Islámské nadace v Praze Vladimíra Sáňky to byl důležitý krok k tomu, aby muslimové v České republice získali stejná práva jako má většina již registrovaných křesťanských církví, židovská obec a další náboženské společnosti. Již na přelomu listopadu a prosince 2004 přišel na Ministerstvo kultury podnět ke zrušení registrace náboženské společnosti Ústředí muslimských obcí⁷², který podala překladatelka Olga Ryantová. Podle názoru autorky podnětu k přezkoumání registrace je islám ideologií zjevně propagující násilí a svaté války a potlačující práva žen a dalších občanů žijících ve svobodné společnosti. Nakonec v lednu 2005 ministr kultury Pavel Dostál (ČSSD) dospěl k závěru, že přezkumné řízení není nutné. Rozhodnutí totiž bylo vydáno v souladu se zákonem o církvích a náboženských společnostech a nebyl jím porušen ani jiný obecně závazný právní předpis.

⁷¹ Ministerstvo kultury, *Návrh na registraci církve/náboženské společnosti* [online]. 2009 [cit. 2007-04-16]. Dostupné na WWW: <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=372>

⁷² HÁLA, M. *Strukturální a obsahová analýza serveru Eurabia.cz* [online]. Multikulturní centrum, 2006. [cit. 2007-04-16]. Dostupné na WWW:

http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Eurabia_MKC_final.pdf

Představitelé muslimské obce považují tuto kauzu za součást islamofóbie, která se šíří v některých evropských zemích. Podle jejich vyjádření mají muslimové žijící v České republice Čechy rádi a vesměs se chtějí zde integrovat a uvědomují si svou povinnost dodržovat náš právní řád. Na druhou stranu očekávají, že nebudou napadáni za něco, s čím nemají nic společného a že jim bude umožněno praktikovat svou víru.⁷³

Česká společnost se staví k oficiálnímu uznání přinejmenším s jistým despektem. Mezi argumenty proti uznání muslimské náboženské obce lze zařadit skupinu ideologicko-náboženských stanovisek, které charakterizují islám jako nepatřící do českého historického a kulturního kontextu a neslučitelný se západním pojetím demokracie, lidských práv a svobody slova. Dále se objevují administrativně bezpečnostní argumenty, které vidí právní existenci islámu jako potenciální hrozbu v podobě mešit.

5.6 Vztah Čechů k islámu a k islámské komunitě

Přítomnost islámu vyvolává u části místních populací obavy. Koncem minulého století se utvořil diskurz, který je vůči muslimům negativně naladěný a produkuje výhradně výpovědi, které ztotožňují islám a jeho reprezentanty s násilím či terorismem. Koncem 80. let 20. století se objevuje termín islamofobie⁷⁴. Jak z názvu vyplývá, pokrývá spektrum přezíravých až nenávistných reakcí a nálad vůči muslimům a obav z hrozeb, které plynou z jejich přítomnosti.

Tři čtvrtiny Čechů mají negativní názor na islám, strach z tohoto náboženství má 60 % obyvatel země. Vyplývá to z průzkumu agentury STEM, který zveřejnily Hospodářské noviny 3. 10. 2006.⁷⁵ Obavy podle deníku podpořila zřejmě i informace o tom, že Česku hrozí nebezpečí teroristického útoku. Svou roli může hrát i to, že Češi mají o druhém největším světovém náboženství základní neznalosti. Shodně 11 % lidí si například myslí, že zakladatelem islámu je Buddha, respektive Abrahám.

⁷³ K LAPETEK, M. *Islám v České republice po roce 1989* [online]. Teologická fakulta Jihočeské univerzity . 2006. [cit. 2009-04-11]. Dostupné na WWW: <http://www.tf.jcu.cz/~klapetek/islamcr.doc>

⁷⁴ Termín islamofobie není zcela jednoznačně definován a interpretován. Obecně se jedná o soubor předsudků a obav z islámu a muslimů, provázený manifestními projevy diskriminace, intolerance či rasismu.

⁷⁵ BŘEŠŤAN, R. *Češi mají z islámu strach*. [online]. Hospodářské noviny, 2006.[cit. 2007-03-15].

Dostupné na WWW: <http://hn.ihned.cz/?m=d&articlefid=19432250>

Podle 55 % lidí hrozí válka civilizací Západu a muslimského světa. Necelá polovina ze zhruba 660 oslovených se obává i bezprostředního teroristického útoku v Česku. Z výzkumu mimo jiné také vyplývá, že 29 % občanů České republiky považuje islám za sektu a 75 % Čechů by muslimům zakázalo stavět v zemi mešity.

Z dalšího průzkumu agentury STEM⁷⁶ by oslovení neradi žili vedle Afgánců a Čečenců. Celkem 85 % lidí by to bylo nepřijemné, těžce by to nesli či dokonce by to považovali za nepřijatelné. Osmi z deseti osob by vadilo sousedství Arabů, třem čtvrtinám Ukrajinců, Číňanů a Vietnamců. S Araby, Čečenci a Afgánci zase společnost podle STEM nejčastěji spojuje obavy z terorismu.

Pro srovnání jsem zde uveřejnila průzkum z roku 2006 v Evropě⁷⁷, který potvrzuje, že skepse vůči islámu narůstá. "*Vzhledem k neurčitým pocitům ohrožení a názorům, že islám je netolerantní, klesá ochota Němců tolerovat muslimskou víru,*" uvádí Institut Allensbach, který v květnu průzkum provedl. 56 % Němců se vyslovila pro to, aby se ve Spolkové republice už nestavěly žádné mešity. Strach z islámu má téměř 75 % Britů. Před pěti lety tento strach pociťovala jen pětina obyvatel Spojeného království. Jen necelá čtvrtina Rakušanů uvedla, že má ke svým muslimským spoluobčanům kladný vztah. 40 % Nizozemců se domnívá, že islám není mírumilovné náboženství, za něž ho řada jeho stoupců vydává.

⁷⁶ STEM: *Češi jsou vstřícnější k cizincům ze Západu, nejméně k Romům*. [online]. České noviny. 2008. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW: http://www.ceskenoviny.cz/domov/index_view.php?id=311254

⁷⁷ NOVÁK, M. *Interaktivní mapa: největší islámské státy světa*. [online]. Praha: Aktuálně.cz. 2006. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/blizky-vychod/clanek.phtml?id=223843>

Novák⁷⁸ ve svém článku píše, že v Česku jsou na téma islám zásadně rozdílné názory i mezi politiky. Prezident Václav Klaus v komentáři napsaném pro Mladou frontu Dnes uvedl, že islamismus a s ním spojený střet civilizací považuje za přeceňované nebezpečí. *"Nevidím střet civilizací. Vidím střet islamismu s modernizačními procesy a s důsledky nezadržitelně pokračující globalizace. Vidím střet agresivní verze této náboženské ideologie se zvnějšku vnucovaným hodnotovým systémem západního světa, k jeho spontánnímu přijetí islámské země dosud samy nedospěly,"* napsal Klaus. Naproti tomu premiér Miloš Zeman vyslovil nedávno názor, že *Západ a islám čeká velký civilizační konflikt a snahou Západu by mělo být získat na svoji stranu Rusko.*

Muslimská komunita se v Česku etabluje obtížně. Muslimové se domnívají, že v jiných západních zemích jsou muslimové integrálnější součástí společnosti. Vysvětlují si tuto okolnost neznalostí Čechů, která se rozptyluje velmi pomalu. Zřizování modliteben a mešit představuje pro muslimy zápolení s úřady a českou mentalitou. Přesto se rozvíjí aktivity kolem mešit a muslimové také prezentují své názory na internetových stránkách. Je pro ně důležité oslovovat českou veřejnost, obhajují se a také šíří povědomí o islámu.

S čím se muslimové obtížně vyrovnávají, je skutečnost, že nejsou „uznaní“. Akceptaci a přijetí širším okolím považují za velmi důležité. Uznání je vnímáno muslimy ve dvou rovinách. První rovina je subjektivní a týká se akceptování muslimů jejich okolím. Muslimové velmi citlivě reagují na postoje většinové společnosti vůči islámu. Češi se islámu obávají a téměř nic o něm nevědí. I když se to v posledních letech podle výpovědí muslimů výrazně zlepšilo. K rozšíření povědomí o islámu přispělo cestování a větší otevírání se světu. Pozornost v Česku už vyvolává jenom fakt odlišnosti. Vzhled, ošacení, nebo způsob stravování vyvolává podle muslimů u Čechů pozornost, někdy i odmítání. Druhá rovina je formální a týká se akceptování symbolů islámu a institucí komunity ve veřejném prostoru.

⁷⁸ NOVÁK, M. *Interaktivní mapa: největší islámské státy světa*. [online]. Praha: Aktuálně.cz. 2006. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/amerika/clanek.phtml?id=223843>

Topinka⁷⁹ ve své studii uvádí, jak „naši“ muslimové srovnávají situaci a postavení komunity v ČR a v Evropě. Jejich názor se utváří na základě srovnání, z něhož Evropa vychází lépe než Česká republika. Česká republika za přístupem Evropy vůči muslimům pokulhává. V Evropě žijí muslimové „... normálně, myslím rovnoprávně, necítí se být tak omezováni.“ V Česku jsou na muslimy kladeny větší nároky: „... chtějí, abychom byli ideální. Dělalí všechno tak, jak oni potřebují ... musíme být pokorní a musíme být vděční, že tady jsme, že nás sem pustili“. Ostatní Evropané akceptují muslimy ve větší míře než Češi: „... berou je mezi sebe více ...“. Také jim dokáží vyjít v mnohých ohledech vstříc. „Jinde v Evropě mají muslimové více práv, větší svobodu. Mají vlastní školy, samozřejmostí jsou regulérní mešity.“ Rozdíl mezi českou a evropskou realitou je také kvantifikován: „Jsou tam větší muslimské komunity“.

Podle předsedy Islámského centra v Brně Muníba Hasana⁸⁰ cítí zdejší muslimové od české společnosti nevráživost až xenofobii. Dokladem jsou toho prý internetové diskuse, kde se najde spousta výzev typu: Vyžeňte muslimy. Byly zaznamenány i fyzické útoky na mešitu, kdy byla rozbita okna a dveře. Poslední případ se stal 19. 3. 2009, kdy visela na plotě pražské mešity v Kyjích hlava prasete a velký nápis „Ne islámu“.

Česká média několikrát otevřela veřejnou diskusi na téma islámu. Některé příspěvky do této diskuse automaticky propojovaly terorismus a muslimy. Představitelé komunity však hodnotí takové informace jako zkreslené a namířené proti islámu. Obavy české společnosti z islámu silně ovlivňují život muslimů. Za příčinu současného negativního postoje veřejnosti vůči muslimům jsou označována právě média.

⁷⁹ TOPINKA, D. Integrační projekt muslimů v České Republice-pilotní projekt. Ostrava : VeryVision,s.r.o., 2006. 101 s. Výzkumná práce.

⁸⁰ KEDROŇ, R. *Muníb Hasan: Bojím se, že tisk či úřady podnítí napětí.* [online]. Hospodářské noviny, 2006. [cit. 2007-03-15]. Dostupné na WWW: http://domaci.ihned.cz/c3-19432390-002000_d-munib-hasan-bojim-se-ze-tisk-ci-urady-podniti-napeti

V analýze mediálního obrazu českých muslimů⁸¹ pro Multikulturální centrum Praha s podtitulem „*Neviditelná menšina*“, Křížková píše, že při absenci osobní zkušenosti nemají občané možnost konfrontovat informace s ničím jiným, než s mediálně konstruovaným obrazem islámu. Jaký tento mediální obraz je? Informacím o muslimech a islámu je věnován v médiích malý prostor. Média produkují stereotypní obraz, který nepřispívá k čitelnosti české muslimské komunity. Muslimové se dostávají do zorného úhlu zprostředkovaně, nejčastěji v souvislosti s konfliktem či prostřednictvím vztahu Čechů k nim. Muslimové jsou prezentováni jako cizinci a nositelé odlišností, které jsou vnímány negativně. Kulturní a náboženská tradice v rámci běžného života je reflektována minimálně. Muslimové nejsou spokojeni s tím, co se o nich píše a jaké informace se o nich šíří. V muslimské komunitě se objevují snahy o zřizování vlastních médií, zejména internetových stránek, jež mají přinášet alternativní zpravodajství. Na internetu nalezneme několik webových stránek, které se věnují islámu. Jedná se o stránky, které jsou laděny islamofobně a jsou primárně zaměřeny na kritiku islámu (např. pravdaoislam.cz, euarabia.cz). Autoři stránek si kladou za cíl zpřístupnit veřejnosti informace o islámu, který je označen za hrozbu demokracie, svobody jednotlivce a celosvětový problém.

Podle zprávy Islámské nadace v Brně⁸² je islamofobie v ČR šířena mnoha směry – vládními představiteli západních zemí, českou politickou scénou, politikou některých státních orgánů, státní správou, jednotlivci, ale i kulturní scénou, knižním trhem, internetem a hlavně médii – televizí, denním tiskem a časopisy.

⁸¹ KŘÍŽKOVÁ, M. *Neviditelná menšina - analýza mediálního obrazu českých muslimů*. [online]. Multikulturální centrum, 2006. [cit. 2007-02-04]. Dostupné na WWW: <http://migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955096>

⁸² Zpráva o islamofobii v ČR za rok 2006, [online]. Independent Agency, 2008. [cit. 2007-04-12]. Dostupné na WWW: <http://www.libertas-agency.cz/islamofobie/texty/ISLAMOFOBIE2005.pdf>

S jakými obtížemi se muslimové v Česku setkávají? Podle muslimů je náročná první etapa těsně po příchodu do země. Během ní je třeba se zorientovat a naučit základům jazyka. Také se musí vyrovnat s byrokratickými překážkami, které jsou jen částečně spojeny se statutem a postavením cizince. Postrádají zázemí, které by jim usnadnilo žít podle islámských zásad. Zejména se to týká stravy, zajištění prostor společných modliteb, obeznámení veřejnosti s islámem, nedostatku prezentace vlastních názorů v médiích, možnosti bránit se stigmatizaci, uznání islámu za oficiální náboženství, zastání muslimů ze strany státu. Přivítali by islámské školy, ve kterých by jejich děti byly vedeny k islámu a odděleny od rizik moderní společnosti. Muslimové i v ČR musí respektovat a dodržovat zásady a pravidla dané islámem. Hledají tedy odpověď na otázku, jak pravidla dodržovat v prostředí, které pro ně nemá příliš pochopení.

5.7 Výsledky průzkumu na názor obyvatel jižních Čech na islám

Předmětem mého výzkumu bylo zjistit názor obyvatel jižních Čech na islám a názor na potenciální výstavbu mešity v Českých Budějovicích. Bylo použito kvantitativního výzkumu, který byl proveden formou dotazníků. Dotazník byl předložen 200 respondentům různého věku, vzdělání a pohlaví a tito respondenti byli náhodně vybráni. Celý dotazník viz. příloha č.II.

Výzkumné otázky:

- 1) Znáte ve svém okolí člověka praktikujícího islám, muslima?
- 2) Jaký máte názor na islám?
- 3) Souhlasíte s tím, že je islám náboženství míru a tolerance?
- 4) Souhlasili byste s výstavbou mešity v Českých Budějovicích?

Výsledky výzkumu

Výzkumu se zúčastnilo 62 mužů a 138 žen. 8 respondentů bylo z Prahy, 5 z Brna a 187 z jižních Čech, většinou z Českých Budějovic. Nejčastěji odpovídající věkovou skupinou byli lidé 26-40 let a 41-60 let. Středoškolsky vzdělaných lidí bylo 118, vysokoškolsky 48, vyučeno 25 a se základním vzděláním bylo 9 respondentů. Sběr dat probíhal od října 2008 do ledna 2009.

Tab. č. 2 – Názor obyvatel ČR na islám

OTÁZKY	VZDĚLÁNÍ				SOUČET
	SŠ	VŠ	Vyučen	Základní	
Znáte ve svém okolí muslima					
ano	6	12	2	1	21
ne	112	36	23	8	179
Jaký máte názor na islám					
pozitivní	9	4	1	1	15
negativní	23	10	7	2	42
rozporuplný	57	28	7	2	94
žádný	29	6	10	4	49
Je islám náboženství míru a tolerance					
ano	14	8	3	1	26
ne	64	26	17	4	111
nevím	40	14	5	4	63
Výstavba mešity v Č.Budějovicích					
ano	16	10	2	1	29
ne	38	20	18	3	79
nevím	30	6	2	2	40
je mi to jedno	34	12	3	3	52

Zdroj: vlastní

Z výzkumu vyplývá, že téměř 90 % respondentů nezná ve svém okolí žádného muslima. Vysokoškolsky vzdělaní lidé se s muslimy setkávají častěji. Pouze 8 % respondentů má pozitivní názor na islám, 21 % má negativní názor, 47 % respondentů má rozporuplný názor na islám a 25 % nemá žádný názor na islám. 56 % respondentů se domnívá, že islám není mírumilovné a tolerantní náboženství, pouze 13 % dotázaných souhlasí s názorem, že islám je tolerantní a mírumilovný a 32 % neví. Co se týká otázky na výstavbu mešity v Českých Budějovicích, 15 % dotázaných by se stavbou souhlasila, 40 % je proti stavbě mešity a 46 % dotázaných se nedokáže vyjádřit nebo je jim to jedno.

Pokud bychom se zaměřili na otázku výstavby mešity v Českých Budějovicích, je zajímavé, že téměř 70 % respondentů má rozporuplný nebo negativní názor na islám, ale téměř 50 % dotázaných je jedno, zda by zde mešita stála nebo ne. Když shrneme výsledky, v průměru 10 % respondentů má pozitivní vztah k islámu a souhlasí s tím, že je islám mírumilovné a tolerantní náboženství. Dalším zajímavým výsledkem je, že téměř 60 % respondentů se domnívá, že islám není mírumilovný a tolerantní, ale pouze 20 % má na islám negativní názor. Téměř 30 % obyvatel se nedokáže k islámu vůbec vyjádřit a nemá tedy žádný svůj názor.

Na tomto výzkumu je vidět, že obecná informovanost o islámu je malá, že lidé se k otázce islámu nedokáží jasně vyjádřit a že je zde i určitá lhostejnost obyvatel k této otázce. Lidé jsou ve velké míře ovlivněni médii a sami si svůj názor možná díky neznalosti jen těžko vytvářejí. V závěru je nutno říci, že česká společnost má spíše negativní vztah k islámu a k islámské komunitě.

ZÁVĚR

Diskuse o islámu v Evropě jsou často velmi emotivní. A je pravděpodobné, že s každou další kauzou, která bude ukazovat problematickou slučitelnost hodnot západní a muslimské civilizace, bude emocí na obou stranách více. Ať už to budou kauzy podobné příběhu karikatur nebo další sebevražedné atentáty v evropských metropolích. Během několika let se zde vytvořily v podstatě tři postoje k islámu. Jeden je radikálně odmítavý, druhý radikálně vstřícný a třetí se snaží hledět na věci jemnější optikou. Faktem je to, že mediální image muslimů není ideální, hlavně díky islámským teroristům.

Islám je po křesťanství druhé největší monoteistické náboženství. Počet muslimů je 1-1,8 miliardy a jsou nejrychleji rostoucí komunitou na světě. Také proto se dá jen velmi těžko vymezit geograficky. Islám je uceleným způsobem života, kde vše podléhá islámské moci a předpisům. Ústřední autoritou je pro muslima Korán, který je pro muslimy základním vodítkem pro život. Téměř všichni muslimové ho považují za doslovnou a věčnou pravdu, včetně částí, kde nabádá k násilí. V Koránu jsou podle muslimů obsažena i všechna lidská práva, právě u kterých z našeho pohledu vidíme mnoho závažných problémů, jako např. postavení žen, pohled na nevěřící nebo na homosexualitu, otázka kulturní svobody. Náboženským a společenským centrem je pro muslima mešita. Modlitbu v mešitě vedou imámové, kteří rozhodují o tom, jakým směrem budou komunitu směřovat. Právě moc těchto imámů způsobila vznik rozdíků mezi mešitami, kdy některé podporují mírové snahy a naopak druhé podporují extrémisty.

Historická analýza islámu v Evropě nám ukázala, že přítomnost muslimů v politických a kulturních dějinách Evropy je příkladem civilizačního prolínání a že islám v Evropě není novodobou záležitostí, ale součástí Evropy je již od 8. století. Muslimové postupně pronikali do Španělska, Francie, Švýcarska, na řecké a italské ostrovy až do oblastí Balkánu. V 16. století osmanské armády obsadily Uhry a Osmanská říše se stala regulérním evropským státem. Počet muslimů v Evropě a v Německu se zvýšil díky první a druhé světové válce a přijetím pracovních sil z Turecka a z bývalé Jugoslávie. Islámská kultura za těchto uplynulých 13. století trvale působila na křesťanskou Evropu a v některých obdobích to byl vliv velmi podstatný, ať v oblasti materiální či duchovní.

Jedním z důležitých rysů současného islámu je jeho rostoucí přítomnost v západních zemích. Dnes na území Evropské unie žije kolem 20 milionů muslimů se zřejmou tendencí dále růst. Díky imigraci a počtu narozených dětí se nejpozději do roku 2025 muslimská populace v zemích současné Evropské unie zdvojnásobí. Po druhé světové válce sem přicházeli muži z vlastní volby nebo v organizovaných nábořech na pracovní kontrakty. Od 70. let za nimi přijížděly a usazovaly se ženy a děti. Dnes už na někdejší imigranty navazuje až třetí generace, která svou identitu spojuje v různé podobě a míře s novou, evropskou vlastí. Muslimové žijící v EU jsou značně rozmanitou směsí různých etnik, jazyků, sekulárních a náboženských trendů, kulturních tradic a politických přesvědčení. Převažují mezi nimi muslimové pocházející z Turecka, severní Afriky, Středního Východu, Pákistánu, Bangladéše a bývalé Jugoslávie. Největší muslimská komunita je na území Francie, Německa a Velké Británie. S přítomností muslimských radikálů na území EU jsou spojeny i určité problémy a problematické jevy. Jedná se např. o neúspěšnou integraci, radikalizaci muslimské mládeže, organizovaný zločin až o teroristické pokusy či útoky. Islám se stal součástí života evropských zemí. S tím také souvisí i výstavba mešit. I zde se setkáváme s problémy, jako jsou protesty a petice proti mešitám, které jsou spojovány s terorismem.

Česká republika tvoří prostor, který byl v průběhu dějin ovlivněn islámem velice slabě. Všude kolem nás jsou země, které s ním mají bohatší zkušenosti. Islám a jeho stoupenci se k nám dostávali spíše zprostředkovaně a české dějiny ani národní kulturu bezprostředně neovlivňovali. Česká zprostředkovaná zkušenost s islámem souvisí především s přibližně pětisetletou přítomností Turků na Balkáně a ve střední Evropě. Středověké kontakty s islámem byly ojedinělé a novověká zkušenost se utvářela v kontextu politického soupeření habsburské monarchie s osmanskou říší.

Muslimové v České republice netvoří zatím z logických důvodů příliš početnou skupinu: komunismus zemi uzavřel a sekularizoval, imigrace po revoluci byla malá z politických i ekonomických důvodů. Až po roce 1989 došlo k obnově muslimské obce v ČR a muslimové si zde začali zakládat vlastní organizace. Dnes se k islámu hlásí zhruba deset tisíc lidí, většinou cizinců z celkem 78 zemí.

Čeští muslimové uvádí počet okolo 400 českých konvertitů k islámu. Z toho asi 80-85% tvoří české manželky muslimů. Zbývá tedy asi 60-80 českých muslimů, kteří se rozhodli přestoupit na islám. Zbytek tvoří studenti, obchodníci, osazenstva ambasad, ekonomičtí a političtí uprchlíci, nebo absolventi českých univerzit, kteří se zde natrvalo usadili. Společného náboženského života se jich účastní zhruba dva tisíce. České republiky, možná i díky malému počtu muslimů, se většina problémů, které s muslimy musí řešit řada západních zemí netýká. Zpravodajské služby místní muslimskou komunitu také nepovažují za bezpečnostní riziko.

Muslimové přitahují pozornost české společnosti, a to zejména díky událostem, které se odehrávají mimo Českou republiku. Muslimové se u nás setkávají s několika problémy. Výstavba a pokusy o zřizování mešit se setkávaly s odporem místního obyvatelstva, ale také některých křesťanských církví. Argumenty proti výstavbě spojovaly islám s násilím, páchaným v jeho jménu. Dále se týkaly cizosti kultury muslimů a údajné nemožnosti obohacení touto kulturou, nebo možných škod na vlastní kultuře a podezření, že v mešitách se budou soustřeďovat radikální muslimové. Během procesu registrace se objevovaly argumenty proti oficiálnímu zřízení muslimských organizací. Mezi nimi byly takové, že islám nebyl a není součástí historického a kulturního kontextu, a že je neslučitelný se západním pojetím demokracie a lidských práv.

Poměrně nízká popularita islámu v české společnosti je také dána tím, že islám bývá v očích veřejnosti ztotožňován s některými jeho extrémními podobami. Na obraze islámu v české společnosti se podepsala i výše zmíněná rozporuplná historie muslimské obce na území Čech a Moravy. České prostředí je velmi málo obeznámeno s islámem a tím, co znamená být muslimem v dnešním světě. Možná právě malé povědomí o obsahu, historii, ale třeba i o kultuře islámu společně s šířeným negativním obrazem v médiích může podpořit růst islamofobie ve společnosti. Vzhledem k absenci historické zkušenosti s islámem nemůžeme být překvapeni, že mediální obraz představuje muslimy jako cizince, zdůrazňuje jejich odlišnost a vnímá je především jako nositele potenciální hrozby.

Podle výzkumu agentury STEM mají tři čtvrtiny Čechů negativní názor na islám, strach z tohoto náboženství má 60 % obyvatel země. Podle 55 % lidí hrozí válka civilizací Západu a muslimského světa. Necelá polovina ze zhruba 660 oslovených se obává i bezprostředního teroristického útoku v Česku. Z výzkumu mimo jiné také vyplývá, že 29 % občanů České republiky považuje islám za sektu a 75 % Čechů by muslimům zakázalo stavět v zemi mešity.

Podle mého výzkumu pomocí standardizovaného dotazníku, kterého se zúčastnilo 200 respondentů vychází, že téměř 60 % respondentů se domnívá, že islám není mírumilovné a tolerantní náboženství, 40 % by bylo proti stavbě mešity v Českých Budějovicích a téměř 30 % respondentů se k otázce islámu nedokáže vyjádřit.

Náš stát a společnost přehnanou náklonností k islámu netrpí a k úspěšnému zvládnutí adaptačního procesu České republiky s „islámským faktorem“ nás čeká ještě mnoho úkolů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. ARMSTRONGOVÁ K. *Islám*, Praha, Slovart 2008, 160 s. ISBN 978-80-7391-155-3
2. CARDINI, F. *Evropa a Islám*. Laterza, 2002, 295 s. ISBN 80-7106-640-0
3. ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*, Brno 2007, 223 s.
ISBN 978-80- 87029-19-0
4. DENNY, F.M. *Islám a muslimská obec*. Praha, Prostor 2003. 194 s.
ISBN 80-7260-088- 5
5. HOŠKOVÁ, S. „*Integrace Arabů v Praze, v Liberci a v Plzni.*“ In: Uherek Z. (ed.).
Integrace cizinců na území České republiky. Praha 2002.: Etnologický ústav AV ČR.
6. HRBEK, I. *Korán*. 1. vyd. Brno : Levné knihy KMa,s.r.o., 2006. 797 s.
ISBN 80-7309-992-6
7. KHALID, H., SÁŇKA, V., MAAMRI, L. *Co jest Islám?*. Praha, Islámská nadace
v Praze, 2003. 10 s. ISBN 80-903196-0-2
8. KŘIKAVOVÁ, A., MENDEL, M., MÜLLER, Z., *Islám. Ideál a skutečnost*. Praha,
Baset 2002. 311 s. ISBN 80-86223-71-X
9. KURAS, B., MULLER, Z. A KOL. *Islám v Evropě: obohacení nebo nebezpečí?*
Ekonomika, právo, politika, č. 48/2006. Praha, Centrum pro ekonomiku a politiku
2006. ISBN 80-86547-53-1
10. LEWIS, B. *Kde se stala chyba? Vliv Západu na Střední východ a jeho následná
odpověď*. Praha, Volvox Globator 2003. 214 s. ISBN 80-7207-478-4
11. MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B. *Islám v srdci Evropy*. Praha, 2007, 499 s.
ISBN 978-80-200-1554-9
12. SPENCER, R. *Islám bez závoje*. Praha, Triton 2006. 236 s. ISBN 80-7254-761-5
13. TOPINKA, D. *Integrační projekt muslimů v České Republice-pilotní projekt*. Ostrava :
VeryVision,s.r.o., 2006. 101 s. Výzkumná práce.

Elektronické zdroje

1. Bezpečnostní informační služba, *Výroční zpráva 2006*. [online]. 2007 [cit. 2009-03-15].
Dostupné na WWW: <http://www.bis.cz/n/2007-11-21-vyrocní-zprava-2006.html>
2. BŘEŠŤAN, R. *Češi mají z islámu strach*. [online]. 2006 [citováno 2007-3-15].
Dostupné na WWW: [http://hn.ihned.cz/?m=d&article\[id\]=19432250](http://hn.ihned.cz/?m=d&article[id]=19432250)
3. Český statistický úřad. *Počet cizinců v ČR* [online]. 2009 [cit. 3. 4. 2009]. Dostupné na
WWW: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu
4. HÁLA, M., *Strukturální a obsahová analýza serveru Eurabia.cz* [online]. Multikulturní
centrum 2006 [cit. 2007-04-16]. Dostupné na WWW:
[http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/
Eurabia_MKC_final.pdf](http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Eurabia_MKC_final.pdf)
5. HOŘEJŠÍ, M. *Projekty radikálního islamistu v EU*, [online]. Odbor bezpečnostní
politiky MV, 2008. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW:
<http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2006/07/bpislam.pdf>
6. HRONEC, P. *V Londýně rostě obří mešita*. [online]. Ekumenická rada církví v ČR,
2007. [cit. 2009-01-21]. Dostupné na WWW:
www.ekumenickarada.cz/wpimages/other/monitoring31_a_32_07.doc
7. Islámská nadace v Brně, [online]. Dostupné na WWW: <http://www.brno.muslim.cz/>
8. Islámská nadace v Praze, [online]. Dostupné na WWW:
<http://praha.muslim.cz/about.html>
9. Ministerstvo kultury, *Návrh na registraci církve/náboženské společnosti* [online]. 2009
[cit. 2007-04-16]. Dostupné na WWW: <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=372>
10. Nadace islámského centra, [online]. Dostupné na WWW:
<http://praha.muslim.cz/index.html>
11. KALÁB, M. *Saudská Arábie vyvází terorismus do Kanady*, [online]. Britské listy,
2004. [cit. 2009-04-01]. Dostupné na WWW: <http://www.blisty.cz/art/19158.html>

12. KEDROŇ, R. *Muníb Hasan: Bojím se, že tisk či úřady podnítl napětí.* [online]. Hospodářské noviny, 2006. [cit. 2007-03-15]. Dostupné na WWW: http://domaci.ihned.cz/c3-19432390-002000_d-munib-hasan-bojim-se-ze-tisk-ci-urady-podniti-napeti
13. KLAPETEK, M. *Islám v České republice po roce 1989* [online]. Teologická fakulta Jihočeské univerzity . 2006. [cit. 2009-04-11]. Dostupné na WWW: <http://www.tf.jcu.cz/~klapetek/islamcr.doc>
14. KOŠULANOVÁ, P., *Vraždy ze cti*, [online]. Amnesty international ČR, 2006. [cit. 2009-02-11]. Dostupné na WWW: <http://www.amnesty.cz/svaw/typy- nasili/vrazda-ze-cti.htm>
15. KRÍŽKOVÁ, M. *Neviditelná menšina - analýza mediálního obrazu českých muslimů.* [online]. Multikulturní centrum, 2006. [cit. 2007-02-04]. Dostupné na WWW: <http://migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955096>
16. LESCHTINA, J. *Aby se mezi nás nevklinil Satan.* [online]. Hospodářské noviny, 2005. [cit. 2009-02-11]. Dostupné na WWW: http://hn.ihned.cz/c3-15670430-500000_d-aby-se-mezi-nas-nevklinal-satan
17. LOSKOT, T. *V Bagdádu vypukl hon na homosexuály.* [online]. Novinky.cz, 2009. [cit. 2009-04-16]. Dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/166438-v-bagdadu-vypukl-hon-na-homosexuality.html>
18. MAREŠ, P. *Není na místě obava o "naši" náboženskou svobodu?* [online]. Britské listy, 2004. [cit. 2007-12-04]. Dostupné na WWW: <http://www.blisty.cz/art/16967.html>
19. NOVÁK, M. *Interaktivní mapa: největší islámské státy světa.* [online]. Praha: Aktuálně.cz. 2006 [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW: <http://aktualne.centrum.cz/zahranici/blizky-vychod/clanek.phtml?id=223843>
20. RAUS, D. *Bible versus Korán*, [online]. Český rozhlas 6, 2008, [cit. 2009-04-03]. Dostupné na WWW: <http://www.rozhlas.cz/cro6/internet/ zprava/412088>

21. RAUS, D. *Islám: pro a proti?*, [online]. Český rozhlas 6, 2005. [cit. 2009-02-11].
Dostupné na WWW: http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/182593
22. STEM: *Češi jsou vstřícnější k cizincům ze Západu, nejméně k Romům* . [online]. České noviny. 2008. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW:
http://www.ceskenoviny.cz/domov/index_view.php?id=311254
23. ŠMÍDOVÁ, J. *Libye a Evropa, Evropa a muslimové*. [online]. Český rozhlas 6, 2007.
[cit. 2009-02-11]. Dostupné na WWW:
http://www.rozhlas.cz/cro6/internet/_zprava/369639
24. ŠMÍDOVÁ, J. *Bude v Evropě více mešit?* [online]. Český rozhlas 6, 2007.
[cit. 2009-02-11]. Dostupné na WWW:
http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zpravy/_zprava/369930
25. ŠMÍDOVÁ, M. *V Evropě sílí protesty proti výstavbě mešit* . [online]. Praha: Týden.cz. 2008. [cit. 2009-02-15]. Dostupné na WWW:
http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/v-evrope-sili-protesty-proti-vystavbe-mesit_18648.html
26. ZDECHOVSKÝ, T. *Srazí Islám Evropu znovu na kolena?* [online]. 2008. [cit. 3. 4. 2009]. Dostupné na WWW: <http://www.christnet.cz/magazin/clanek.asp?clanek=3001>
27. Zpráva o islamofobii v ČR za rok 2005, [online]. Independent Agency, 2008. [cit. 2007-12-4]. Dostupné na WWW:
<http://www.libertas-agency.cz/islamofobie/texty/ISLAMOFOBIE2005.pdf>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. I – Petice proti výstavbě mešity v Teplicích

Příloha č. II – Dotazník ke zjištění názorů obyvatel jižních Čech na islám

PŘÍLOHA Č. I – Petice proti výstavbě mešity v Teplicích

Celé znění petice:

Ve smyslu ustanovení zákona č. 85/1990 Sb. o právu petičním podáváme Magistrátu města Teplice, zast. primátorem Jaroslavem Kuberou tuto petici:

Jako obyvatelé města Teplice a okolí velmi důrazně protestujeme proti záměru vybudovat v našem městě, v Zámecké zahradě, muslimskou mešitu (probíhající územní řízení vedené pod č.j. ÚP 2872/04/Ga-328 týkající se stavby „Orientální kulturní středisko Teplice – mešita“). Islám je silně ortodoxním náboženstvím, které setrvává na principech neslučitelných s naším kulturním prostředím, kulturním i společenským vývojem naší společnosti. Jsme přesvědčení, že obyvatelé města Teplice mešitu nepotřebují. Snaha vybudovat tuto stavbu je zřejmě vedena snahou vyjít vstříc arabské klientele zdejších lázní. Tito lázeňští hosté však přijíždějí na krátkodobý léčebný pobyt a pokud je nám známo, existuje modlitebna, kde se, pokud má tu potřebu, může muslim svobodně ke svému bohu pomodlit. Zvláště v době sílícího arabského terorismu po celém světě by bylo krajně nezodpovědné i jen uvažovat o povolení nechat vybudovat podobnou stavbu. Z poslední doby jsou známy četné případy, že právě v mešitách se soustřeďují radikální muslimové, kteří hlásají potřebu fyzicky likvidovat lidi jiného vyznání než islámského a připravují teroristické útoky proti civilnímu obyvatelstvu. Není jistě třeba připomínat akce islámských skupiny v USA, Španělsku a další, byť ve stadiu pokusu. Vznikem mešit u nás se zvýší koncentrace osob z rizikových zemí, riziko nekontrolovaného pohybu a kontaktů radikálů a tím i riziko konkrétního teroristického útoku v naší zemi. *Zásadně odmítáme, aby nás i budoucí generace obyvatel jak našeho, tak i ostatních měst, současní představitelé města Teplice, podobným rizikům vystavili. Proto vyzýváme představitele a odpovědné úředníky města Teplice, aby si v tomto případě uvědomili závažnost situace a tuto stavbu odmítli.*

Petiční výbor:

Mgr. Miloš Kejzlar, Teplice, Přemyslova cesta 7, tel. 602 880 286,

Zdeněk Bříza, Teplice, Svatoplukova 1, tel. 737 755 662,

Oldřich Vlk, Teplice, Doubravická 1687, tel. 606 384 968.

Každý z členů petičního výboru je oprávněn samostatně tento výbor zastupovat ve styku se státními orgány.

V Teplicích, 12.4.2004

(Převzato z týdeníku Teplický Kurýr, 16.4.2004, s. 1)

PŘÍLOHA Č. II – Dotazník ke zjištění názorů obyvatel jižních Čech na islám

DOTAZNÍK – ke zjištění názorů obyvatel na islám
odpověď označte X

1) Věk

10-18 let

19-25 let

26-40 let

41-60 let

60-více let

2) Vzdělání základní

vyučen/a

střední s maturitou

vyšší odborné

vysokoškolské

3) Pohlaví

muž

žena

4) Bydliště

5) Znáte ve svém okolí člověka praktikujícího islám, muslima?

ano

ne

6) Jaký máte názor na islám?

pozitivní

negativní

rozporuplný

žádný

7) Souhlasíte s tím, že je islám náboženství míru a tolerance?

ano

ne

nevím

8) Souhlasili byste s výstavbou mešity v Českých Budějovicích?

ano

ne

nevím

je mi to jedno

ABSTRAKT

GALBAČOVÁ, I. *Vztah Čechů k islámu a k islámské komunitě v České republice : bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2009. 64 s. Vedoucí bakalářské práce Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Klíčová slova: islám, muslim, mešita

Tato práce řeší přítomnost islámu na území Evropské unie a v České republice a zkoumá vztah obyvatel České republiky k islámu a k muslimské komunitě u nás. V této práci je shrnuta i historie islámu v Evropě, kdy a za jakých okolností se islám dostával do Evropy a České republiky. Byly zde popsány i některé problematkové jevy, se kterými se členské státy setkávají v souvislosti s přítomností muslimských komunit. Cílem této bakalářské práce bylo představení islámu a života muslimů v Evropské unii a v České republice, jejich právní a společenské postavení a pomocí standardizovaného dotazníku zjistit názor obyvatel na islám a výstavbu mešit v České republice.

ABSTRACT

GALBAČOVÁ, I., *Relationship of Czech Nationals to Islam and the Islamic Community in the Czech Republic: bachelor's thesis*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s. (The College of European and Regional Studies), 2009, 64 p, thesis supervisor: Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Key words: Islam, Muslim, mosque

The thesis addresses presence of Islam in the European Union and the Czech Republic and examines the relation of the citizens of the Czech Republic to Islam and the Muslim community in our country. The thesis also summarizes the history of Islam in Europe, stating when and under what circumstances Islam penetrated into Europe and the Czech Republic. It also describes some problematic phenomena encountered by the member states in relation with presence of Muslim communities. The objective of the bachelor's thesis was to introduce Islam, the life of Muslims in the European Union and the Czech Republic and their legal and social position, and to ascertain the opinions of citizens on Islam and construction of mosques in the Czech Republic, by means of a standardized questionnaire.